СОВЕТСКО-ШВЕДСКЭ ХАМТЫН КОММЮНИКЕ

…ТОКГОЛЬМ, июнин 26. (…СС). Мүнөөдэр эндэ совет-шведскэ хамтын коммюнике …глагдаа. Эндэ иигэжэ хэлэгдэнэ:
…вецийн правительствын уряалаар СССР-…инистрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. …ёв 1964 оной июнин 22-hoo 27 болотор …идэ албанай хэрэгээр айлшалан ябаа.
…ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэг-… Н. С. Хрущев премьер-министр Таге Эр-…ер болон Швецийн правительствын мүн …шье гэшүүдтэй хөөрэлдэhэн байгаа.
…ни ёhоной болон үнэн сэхэ оршон байдал-…тэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй болохо үедэ улас-…ндын байдалай хэдэ хэдэн асуудалнууд, …тэрэшэлэн СССР-эй болон Швецийн хоо-…охи харилсаануудта хамаадаха шухала …алнууд зүбшэн хэлсэгдээ.
…аарта, замбуулинда болон уhан доро ядер-…бсэг туршалга хорихо тухай үнгэрэгшэ …э Москвада хэлсээ баталhанай hүүлээр, …оорондын оршон байдалдахи түгшүүрил …бага зөөлэрбэ гэжэ хоёр талаhaa ханам-…йгаар тэмдэглэhэн байна. Хэлсээнэй боло-хо үедэ шахардуу шанга байдал зөөлэрүүлхэ тушаа үзэгдэhэн шэнжые улам бүхэлхын тулада зорюулагдаhан хэмжээнүүд тухай хэлсэгдээ. Европын аюулгүй байдалай асуудалнуудые эбэй ёhoop, бата найдамтайгаар шиидхэхэ арга олохо шухала,— гэжэ тэмдэглэгдээ.

Плангаяа мүнөө сагай сэрэгэй техникын байгуулагдаhан эрхэ байдалда гүрэнүүд гээшэ элдэб арсалдаануудые шиидхэхэдээ хүсэ баримталха гү. али хүсэ гаргахаар занахаhaa бэеэ бариха ёhотой гэжэ хоер талаhaa нэгэн адли hанамжатай байба.

Буу зэбсэг хуряаха асуудал тушаа хэлсээнэй болохо үедэ буу зэбсэг хороожо, дам саашаа уласхоорондын шухала хиналта табилгатайгаар бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг дүүрэн хуряаха замаар урагшаа дабшахын тулада, хүсэлэл гаргажа үргэлжэлүүлхэ шухала байhан тухай нэгэн адли hанамжатай болобо гэжэ коммюнике соо заагдаба.

Женевэдэ 18 гүрэнэй комитедэй хэhэн хэлсээн буу зэбсэг хуряаха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ туhа хүргэжэ, саашадаа бодото дээрэ буу зэбсэг хуряажа эхилхэ аргатай бологдохо аабза гэжэ найдаhанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ. Уласхоорондын хэлсээнүүдые баталжа, ядерна буу зэбсэгэй саашадаа дэлгэрхэ ябадал hаатуулха гээшэ ехэ удхатай гэжэ хоёр талаhaa тэмдэглэбэ.

Советскэ Союз, Швеци ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбэй ёhoop зэргэ оршон байха хани харилсаатай болохые хүсэжэ байнхай гээд хэлсээнэй болохо үедэ тэмдэглэгдээ гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Советскэ гүрэн хадаа Швецийн баримталhан нейтралитедэй политикые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрэ политикань Европын хойто зүгтэ амгалан түбшэн байха хэрэгтэ шухала хубита боложо ороно гэжэ советскэ талаhaa тэмдэглэбэ.

Элдэб тойбо татангүй, уласхоорондын сүлөөтэ наймаа хэхэ гэhэн эрмэлзэлгые дэмжэхэ шухала гэжэ хоёр талаhaa тоолоно. СССР-эй болон Швецийн хоорондохи худалдаа-наймаан улам ехэ боложо үргэлжэлhөөр, тиигээд саашадаа совет-шведскэ худалдаа наймаае улам үргэдхэн ехэ болгохо гэжэ хоер талаhaa хүсэнэ гээд хэлсээ хэгшэд ханамжатайгаар тэмдэглээ. Энэ жэлдэ хожом хэгдэхэ хэлсээн дээрэ 1965 онhoo эхилжэ 5—6 жэлэй болзортойгоор удаан болзорой худалдаа наймаанай договор баталжа болохо арга боломжо хаража үзэхэ хэрэгтэй гэжэ хоер талаhaa үгэеэ нэгэдээ. Газ болон нефпроводонуудта хэрэгтэй соргонуудые бүтээхэ тухай Швецидэ шэнэ захил хэхээр бэлэн байнабди гээд советскэ талаhaa мэдүүлhэн байгаа.

Советскэ Союзай болон Швецийн хоорондохи соёл болбосоролой болон эрдэм шэнжэлэлгын талаар андалдаан тааруу зохидоор хүгжэжэ, энээнийе саашадаашье дэлгэрүүлхэ, эршэмтэй болгохо арга боломжонууд ехэ бии гэжэ тэмдэглэhэн байха юм.

СССР-эй эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэри тааруулан хүтэлхэ Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшэ К. Н. Руднев Швецийн правительствын айлшан болоҗо, Швеци ерэг лэ гэhэн уряал премьер-министр Эрландер дамжуулhан байна.

СССР-эй болон Швецийн хоорондохи авиационно хэлхеэ холбоо саашадаа дэлгэрүүлхэ тухай hанамжануудаа мэдэлсэжэ абаа. Энэ асуудал тушаа баталагдаhан хэлсээн саашадаа hунаагдаха юм.

Швецийн премьер-министрэй Советскэ Союзда айлшалан ошоhон, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Швецидэ айлшалан ерэhэн, тиихэ үедэ хоёр талаhaa hанамжануудаа мэдэлсэжэ абаhан ушар хадаа, Советскэ Союзай болон Швецийн хоорондо хани ёhоной хүршэ hайн харилсаа саашадаа бэхижүүлхэ болон үргэнөөр суг ажаллаха хэрэгтэ аша туhа үзүүлнэ,—гэжэ хоёр талаhaa ханамжатайгаар тэмдэглэнэ гээд коммюнике соо хэлэгдэнхэй.

…ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, …ошолсоhон хүнүүд албанай хэрэгээр Швецидэ аяншалжа ябана. …ураг дээрэ: Н. С. Хрущев Хага ордоной дэргэдэ Стокгольмын зо-…амаршалгада харюусажа байна.

Прессенс Бильд — ТАСС-ай фото.

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 152 (10520) | 1964 оной июнин 28, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

YБhЭ ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛЭДХЭХЭ

ЯРУУНЫНХИДАЙ YYСХЭЛЫЕ БУЛТАДАА ДЭМЖЭЕ!

„БИДЭ ЮУНhЭЭ ГЭЭГДЭБЭ ГЭЭШЭБИБДИ"

Шэнэ, түрүү юумэн абаhаар лэ далижадаг, дэмжэгдэдэг ха юм. Загастайн колхознигууд яруунынхидай уряае дэмжээд, бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл хуряаха тэмсэлдэ мүн лэ оролсобо. Нэн түрүүн дүй дүршэлтэй 40 гаран хүнүүдhээ бүридхэгдэhэн тэжээл бэлэдхэхэ тусхай бригада эмхидхэгдээд, тэрээндэ шухала машина техникэ бүхы хэрэгсэлнүүдтэеэ үгтэhэн. Партиин үнинэй гэшүүн, бэрхэ луговод Цыретор Раднаевич Жамбалов энэ бригадые дааба.

Бригадынхид энээнhээ урда тээ сабшаландаа 12.000 тонно нагшэбхэ гаргаhан, 30.000 кубометр тошо халяаhан байха. Мүн колхозой луговодууд мүнөө жэлдэ Загастай, Бүхэн гэдэг гол горхонуудhаа татагдаhан hубагуудhaa, уhалуурийн Голдовинска түхеэрэлгэhээ гаргагдаhан ханаабуудаар 2200-гаад гектар сабшалан хоёр-хоёр дахин уhалаа. Сабшалангай үбhэ ногоон мүнөө эндэ хаа хаанагүй угаа hайн.

Загастайн олон тоото луговодууд уhалагдадаг 2223 га сабшалангай гектар бүхэнhөө дунда зэргээр 15 центнер үбhэ ногоо ургуулжа абаха социалис уялгатай. Энэ уялга тангаригаа үлүүлэн дүүргэхын зорилгоор улам эршэмтэйгээр, бүтээсэтэйгээр ажаллана. Бороо нойтоор элбэг, үбhэ ногооной ургахада таатай зохид энэ жэлдэ үбhэ тэжээл бэлдэлгээр 1,5 түсэб дүүргэхэ тухай Яруунын үйлэдбэриин управлениин ажалшадай үүсхэлые колхозой гэшүүн бүхэн тон hайшаалтайгаар угтаа.

Яруунынхидай жэшээгээр нёдондонойхиhoo 1,5 дахин ехэ үбhэ тэжээл бэлдэхэ ёhотойбди, колхозой гэшүүн бүхэн, хүгшэн залуугүй, энэ шухалын шухала асуудал шиидхэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулха болонобди гээд колхозойхид мэдүүлнэ. Тиигээд сабшахаар бүхы газараа, бургааhа, модон соогууршье, таряалангай захааршье дүүhэн сабшажа абаха дэлгэрэнгы түсэб зохёогдонхой. Ниитын малда элбэг хүрэхөөр тэжээл бэлдэхэ мүрысөөндэ хабаадаhан хүнүүдэй ажалай түлөөhэ, нэмэлтэ түлбэри үгэхэ, шалгарагшадые саг соонь түлбэриин талаар урмашуулжа магтажа шагналда хүртөөжэ байха хэмжээнүүд хараалагдана.

Жэл хахад хүрэхөөр тэжээл ниитынгээ малда бэлдэжэ, hү, тоhо мяха, нooho, үндэгэ, огородой эдеэ, ороohо таряа улам элбэг ехэ болгохо мүрысөөндэ Загастайн хүн бүхэн оролсонхой. «Бидэ юунhээ гээгдэбэ гээшэбибди» гэжэ эндэхид бэеэ зэhэнхэй.

Ш. САМПИЛОВ.
Хяагтын управлени.

…лшээриин үедэ үнеэн бүриhөө 1000 литр hү haaxa

НОГООНИИНЬ …БДЭГСӨӨ—hYНИИНЬ ШАБХАРУУ

…йшье мэдэhээр, нэгэ нютагай …уhа эдлэжэ байhан хүршэ ажа-…дай арга боломжо, байгаалиинь …байдал хэзээшье адлирхуу бай-… юм.
…шэнь, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэ-…управлениин хоёр хүршэнэр—…инскиин нэрэмжэтэ болон Б…… совхозуудые абаад үзыт даа. …й газар уhа, сабшалан, бэлшээ-…э, мүн адууhа малайнгаа үүл-… байра байдалааршье хоорондоо …шгаагүй, тухайтайл ажахынууд.
…Дзержинскиин нэрэмжэтэ сов-…лай ашаг шэмэ абаха, гүрэндэ …аха талаар хүршэнэрөө холо …гараад, мүнөө хахад жэлэйнгээ …республика дотороо эгээн түрүү… дүүргээ. Гадна зунай бэлшээ-…едэ үнеэн бүриhөө 1000 кило-…hаа доошо бэшэ hү hааха гэhэн … гаргаад, сагаан эдеэ үдэрhөө … элбэг дэлбэгээр абажа байна.
…ин Бэшүүрэйн совхоз hүүлэй …hү hаалияа зарим тэды дээшэ-…шье hаа, хүршэнэрhөө үшөө го-…оор гээгдэhэн зандаа. Июниин … байдалаар совхоз гүрэндэ hү …а хахад жэлэйнгээ түсэб орой-…4,6 процентдэ хүргөө. Бүхыдөө … центнер hү тушааха түсэбтэй …мта 5382 центнер hү бэлэдхэ-…пунктда оруулаа. Ондоогоор хэлэ-…хахад жэлэй барагдатар үлэгшэ …юг соо үшөө 978 центнер hү ту-…шааха зэргэтэй. Эндэхид мүнөө үдэр-… центнер hү бэлэдхэлэй пункт-…тална. Хэрбээ энэ янзаараа hаа, … түсэбөө дүүргэжэ бирахагүйдөө …нь.
…тэй хамта Бэшүүрэй совхозой-…хүршэнэрэйнгөө жэшээгээр хүдэ-…лангаяа зунай бэлшээрие зү-…хэрэглээ hаа, hү ехээр hааха, …шье элбэгээр худалдаха арга-…энээние юун гэршэлнэб гэхэдэ, …о hү ехээр hаадаг түрүү hаали-…фермэнүүдшье яhала бии.
…шэнь, 4-дэхи отделениин haa-…фермэ (даагшань коммунист Ю. …в) жэлэй түрүүшын хахадта … центнер hү hаажа, 964 центне-…гүрэндэ худалдаха түсэбтэй аад, июниин 24-нэй мэдээгээр 1264 центнер hү абажа, 1100 шахуу центнерынь тушаагаа. Эндэхи эрхим hаалишад Х. Дашиева, Т. Мякотина, Ц. Цыренова гэгшэд үнгэрэгшэ таба hара 24 хоног соо үнеэн бүриhөө 950—1212 килограмм hү hааhан байна. Тэдэнэр мүнөө бэлшээриин үедэ үнеэн бүриhөө 9—11 килограмм хүрэтэр hү абана.

Харин совхозойнгоо бүхы үнеэдэй хахадhaань олонхиие hаажа байдаг 3-дахи отделениин гурбан фермэнүүд тон бирагүйгөөр хүдэлжэ, ажахыгаа ехэхэнээр гэдэргэ татана. Эндэ бүхыдөө 554 үнеэд харууhалагдадаг юм. Тус отделениинхид жэлэй түрүүшын хахадта 3800 центнер hү тушааха ёhотой аад, мүнөө миил 2228 центнер hү бэлэдхэлэй пунктда оруулаа.

Эндэхи фермэнүүд яахадаа иимэ ехэ гээгдэлдэ ороо гээшэб? Отделениие эрхилэгшэ Н. Афанасьев, парторганизациин секретарь Д. Иванов энэ асуудалда тодорхой харюу үгэжэ шаданагүй, олон табан шалтагаан урдаа баринад.

Үнэндөө хадаа hү hаалиие дээшэлүүлхын тула эдэ хүтэлбэрилэгшэдэй бодото хэмжээ абаагүй, фермэнүүдэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүйhөө иимэ тулюур байдал тохёолдоо. Зунай бэлшээриин эхилhэнhээ хойшо үнеэдые зүбөөр адуулжашье биранагүй. Хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө ямаршье хиналтагүй байhан дээрэhээнь адуулгашад ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, үбдэг тулама гэхээр ногоотой бэлшээриин байн гэhээ малаа халсагай газарта ээрэжэ үнжэнэ. hүниинь баhал фермынгээ хажуугаар бага сага адуулhан нэрэ зүүгээд, эртэ хаажархидаг. Мүнөө үхэр мал бэлшээхэдэ ехэ аятай зохид hэрюун байбашье, үнеэдынь хүсэд хээли ороогүй, hү шэмэеэшье хабарайхиhaa мүртэй нэмэнэгүй. Зунай сагта үнеэн бүриhөө 1000 килограмм hү hааха гэhэн үүсхэл уряа тухай оройдоо дуулаашьегүй hаалишад олон. Энээн дээрэhээ харахада, зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэриин ёhoop ябуулагдадаггүйнь эли болоно.

Аяар март hapahaa фермэнүүдтэнь шалгалтын (контрольно) hаали хэгдээгүй. hаалишад ямараар хүдэлнэб, hүнэй тоhолиг хэды шэнэн бэ гэжэ мэдэхын аргагүй. Тиимэhээ эндэ ажалай журам аргагүй hула. Үнеэдые хаhа соонь ороондо оруулха тушаа анхарал огто табигдадаггүй дээрэhээ олохон үнеэдынь мүнөө хүхэ ногооной элбэг эльдин сагта hубайржа шэргээд, шабхаруушье hү үгөөгүй ябана.

Эдэ бүгэдэhөө юу хэлэхээ hанаабши гэхэдэ, бии байhан дутагдалнуудые дары усадхажа, фермэнүүдэй ажал хүдэлмэриие эрид hайжаруулаа hаа, энэ отделенидэ hү hаалиие нилээд дээшэлүүлхэ арга боломжо гүйсэд бии.

Гансал совхозой дирекци, партком гээгдэлдэ орohон отделениин ажалда үдэр бүриин анхарал хандуулжа, бодото туhаламжа хүргэхэ, шанга хиналта доро абаха ёhотой ха юм.

Д. ТОГОШИЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ХАНХИНААЛ ХАЖУУР

Урда жэлнүүдтэ үбhэ тэжээлээр дуталдажа, совхозоймнай малшад нэгэнтэ бэшэ бэрхэтэй байдалда ородог hэн. Энээнhээ зохихо тобшолол хээд, байгша ондо сагай уларилай таарамжатай, нуга сабшалангайшье ургасын hайн байhаниие hамбаашалан, яруунынхидай үнэтэ үүсхэл дэмжэжэ, адууhа малдаа шадаал hаа элбэг ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ шиидээ. Жэшээнь, нёдондо бүхыдөө 60 гара мянган центнер үбhэ хуряажа абаhан байбал, мүнөө жэлдэ 95 мянган центнер эрхим шанартай үбhэ гэхэ гү, али үхэр малдамнай жэл соо бардам хүрөөд, үлүү гарахаар бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэбди.

Энэ зорилгын миил зүндөө бүтэшэхэ бэшэ байhаниинь элитэ. Тиимэhээ механизаторнууд, малшад, ажалшаднай үбhэ хуряалгадаа тон оролдосотойгоор бэлдээ юм. Гадна сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ, үбhэнэйнь шанар hайжаруулха тушаа ехэ юумэ хээ. Хэрбээ нёдондо оройдоол 600 гектар сабшалан уhалhан hаа, энэ хабартаа 2200 гектар нуга hайса ундалуулаа. Мүн 625 гектар сабшалан дээрэ хүсы үбhэ тарижа, үтэгжүүлээ, уhалаа. Тэндэhээ га бүриин 30—35 центнер эрхим шанартай үбhэн лаб абтаха.

Отделени бүхэндэ тус тустаа 5-hаа 10 хүрэтэр хүнhөө бүридэhэн 60 гаран звенонууд эмхидхэгдэнхэй. Үбhэшэдэй звено бүхэндэ морин косилка, тармуур, хэрэгтэй соонь гар хажуур үгтөө. Тэрэшэлэн Уро, Читкан нютагуудтахи отделенинүүдтэ механизаторнуудhaa бүридэhэн үбhэшэдэй тусхай оньhожоруулагдаhан хоёр бригада хүдэлхэ юм. Тэдэндэ «Беларусь» трактортай хоёр-хоёр косилка, ехэ тармуур, үбhэ суглуулан багсалха машина, үбhэ hүрилхэ оньhон түхеэрэлгэ даалгагдажа үгтэнхэй. Тэдэнhээ гадна холын арал дээрэ байгаад, үбhэ сабшажа абаха тусхай нэгэ бригадада баhал ехэнхи ажалынь оньhон машинын хүсөөр хэгдэхэ байна. Звено, бригада бүхэндэ хэды шэнээн үбhэ, ямар газарhaa абахаб, тэрэнээ ямар болзорто дүүргэхэб гэжэ тодорхой түсэб даабари табигдаа. Хуряажа абаад, hүрилhэн үбhэнэйнь центнер бүхэнэй түлөө үбhэшэдтэ ажалайнь түлөөhэн үгтэхэ юм. Тэжээл бэлэдхэхэ түсэб даабаряа үлүүлэн дүүргэhэнэйнь түлөө нэмэлтэ түлбэришье горитойгоор үгтэхэ байна.

hүрилhэн үбhые үбэлдөө фермэ, отарада зөөхэ үедэ гээлтэ хоролтодо ородог, ажалайншье гаргаша тон ехэ болодог. Энээние хараада абажа, бүхы үбhэнэйнгөө 20 процентые тракторай ехэ шарга дээрэ hүрилхэбди. Харин бэшыень тусхай дэбдихэр дээрэ обоолон сомохомнай. Жэшээлхэдэ, ургажа байhан дундуур хуhа модо унагаагаад, мүшэр набшаhыень hалгаангүй, хоёр-гурбаар холбон зэргэлүүлжэ хэбтүүлээд, дээрэнь үбhөө hүрилхэ юм. Үбэл трактораар ерээд, тэрээнээ узуурhaaнь шэрүүлжэ абаашахада, үбhэн гээлтэдэшье орохогүй, хүнгэншье байха бшуу.

Июниин 27-ной үдэр совхозоймнай үбhэшэдэй 11—12 звенонууд гэхэ гү, али 100 шахуу хүн, арба гаран морин косилка эгээл холын сабшалан дээрэ гараба. Тэдэнэр түрүүн hайнаар ургаhан ой модоной заха, соорхой, уhанай ольтирог дээрэхи ногоо сабшажа захалхань. Бэшэ звенонуудынь июлиин 1-hээ хойшо үбhэндэ гараха байна. Гадна hаянай совхозой болон отделенинүүдэй түб тосхонуудай гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, үхибүүд модо бургааhанай набша намаа сабшажа, набшаhата тэжээл бэлдэжэ эхилээ. hаяар үшөө хэдэн звено ногооной эгээл шэмэтэй hайн байхада нарай малда эдюулхээр 2000 центнер витаминна үбhэ бэлдэхээр гарахань.

Июлиин 10-haa оройтонгүй, таримал ургамал ногоо, хээрын халаахай, үрмэдэhэ сабшажа, эртын силос даража эхилхээр силосэй комбайнуудые заhажа бэлэн болгонхойбди.

Тиигэжэ бии байhан бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн, таряа хуряалгын эхилтэр ехэнхи үбhөө сабшажа абаад байха зорилготойбди.

А. АЙКАШЕВ,
Баргажанай совхозой главна агроном.

ДОЛООН ХОНОГООР УРИДШАЛАН

ПЕТРОПАВЛОВКА. **(Телефоноор абтаба).** hү hаалгаар түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ hаалишадай хүндэтэ уялга болоно. Энэ зорилгоёо Зэдын управлениин «Красный Октябрь» колхозойхид амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

Зунай бэлшээриин хаhын орохоhоо хойшо hүн ехээр hаагдажа, тус колхозойхид хахад жэлэйнгээ түсэб долоон хоногоор уридшалан дүүргээ. 1400 центнер түсэбэй орондо 1411 центнер hү гүрэндэ худалдаа. Колхозой түрүү hаалишад Гарма Чагдурова, Намжилма Очирова, Гарма Дондокова гэгшэд мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Июлиин 1 болотор тус колхозойхид түсэбhөө гадуур 150 центнер hү гүрэндэ худалдаха гэжэ харааланхай.

Д. БАДМАЖАПОВ.

ЖЭГДЭРЭЭД ОРОХООР БОЛОО

МУХАР-ШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Энэ жэлдэ адууhа малдаа үбhэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ зорилго табиhан яруунынхидай үүсхэлые Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозууд дэмжэбэ. hая болоhон управлениин совет дээрэ үбhэ хуряалгын асуудал зүбшэгдэжэ, эндэхи ажахынууд мүнөө жэлдэ силос даралгаар 1,5 түсэб гэхэ гү, али 400 мянган тонно шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ гэжэ шиидэбэ. Мүн үбhэ бэлдэлгээр 1,5 түсэб дүүргэгдэхэ юм. Бүхыдөө 100 мянган тонно үбhэ тэжээл бэлдэгдэжэ абахаар хараалагдана.

Управлениин олонхи ажахынууд үбhэ хуряалгада бэлэдхэл ехэтэй. Үбhэ хуряалгын үедэ ажаллаха тусхай оньhожоруулагдаhан звенонууд болон бригаданууд колхоз, совхоз бүхэндэ эмхидхэгдээд, техникэ зэмсэгүүд даалгагдажа үгтөөд байна. Управлениин ажахынууд июлиин 1-hээ эхилжэ үбhэ хуряалгада жэгдэрэн ороод, 15—20 үдэрэй туршада хүдэлмэреэ дүүргэхэ зорилго табиба.

Мүнөө зарим колхозууд набшаhата болон витаминна тэжээл бэлдэжэ эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, «Рассвет» колхоздо 150 центнер набшаhата тэжээл бэлдэгдээ, халаахай сабшагдажа 200 центнер хатаагдажа абтаа. «Знамя Ленина» колхоздо 300 центнер витаминна үбhэ бэлдэгдээд байна.

Г. ЩЕПИН,
«Ленинэй зам» газетын редактор.

СИНА-гай ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН БАРЮУЛhАН НОТО

1964 оной июнин 25-да …ССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй …нистерство Москвада байгаа …ША-гай элшэн сайдта Советскэ …равительствын ното элыээбэ. …рээн соо юун гэжэ хэлэгдэнэб …хэдэ: США-гай правительство …ласхоорондын хэлсээнүүд болон …тсанда мэдээжэ ушар баримта-…удта тад hөөргэ, мүн өөрынгөө …олита мэдүүлгэнүүдтэ таара-…гүй ааша гаргажа, энэ оной …юнин 1-дэ Баруун Берлиндэ …Г президентын hунгалта хэхэ …э hэдэhэн Бонный ээлжээтэ хорото ябуулгые зүбтүүлхэ hанаатай.

Баруун Берлин гээшэ Федеративна Республикада хэзээшье хамаатай байгаагүй, мүнөөшье хамаатай бэшэ байhаниинь hайса мэдээжэ гэжэ ното соо хэлэгдэнэ. Энэ ушарые бүгэдөөрөө, тэрэ тоодо Баруун тээхи гурбан гүрэнүүд мэдэржэ байнхай. США, Англи болон Франци Баруун Берлиндэ өөhэдынгөө эзлэхэ эрхэ ямар нэгэ аргаар аршалхые эрмэлзэhэн дээрэhээ, ФРГ-эй конституци баталха үедэ энээн тухай зорюута тайлбарилан хэлэhэн юм.

Бэеэ даанхай политическэ эрхэтэй болоhон Баруун Берлиниие мэдэлдээ абаха гэhэн ФРГ-эй засагаархинай эрилтэнүүд, бэшэ бэшэ гүрэнүүдэй ашаг туhада эсэргүүсэхын тулада энэ хотын газар дээрэ тэдэнэй хэжэ байhан дайсан харша ябуулганууд хадаа уласхоорондын хуули ёhо hэнгэргүй муухайгаар эбдэhэн ушар болоно.

Президентые hунгахын тулада парламент гээшэ өөрынгөө оронной газар дээрэhээ гаража, хилын саанаhаа ошоhон ушар гэжэ түүхэ домог дотор үшөө үзэгдөөгүй юм гэжэ ното соо тэмдэглэhэн байна.

Советскэ правительство хадаа Европын тэг дундахи оршон байдал шангадхахын тулада зорюулагдаhан Баруун Берлин тушаа ФРГ-эй хэжэ байгаа ябуулгануудай хорото зорилготой байhан тухай дахяад зааха шухала гэжэ тоолоно, — тээд дам саашаа ното соо хэлэгдэнэ. Энэ мэтын ябуулганууд хадаа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые дахин шалгажа үзэхэ гэhэн эзэрхэг түримхэй үзэлтэнэй болон уhөөрхэгшэдэй дай журоодэhэн политикын нэгэ hалаа болоно гэжэ тоолоод, Советскэ правительство Германиин Демократическа Республикын хилэнүүдэй ойроо хүртэшэгүй байлгые хангаха тушаа өөр дээрээ даажа абаhан уялгануудаа тухайгаа уридшалан hануулха ушартай болоод байна гээшэ.

Эндэ хэлэгдэhэн ушарта Америкын Холбоото Штадууд Баруун Германиин засагаархидай тухиралгаар ябахаар бэлэн байhан хадаа, энээн дээрэhээ ямар нэгэ зохихогүй хойшолон гаража болохо байhанай түлөө харюусалга бэе дээрээ даажа абаха зэргэтэй болоно ха юм гэжэ Советскэ правительствын нотын дүүргэлтэ соо хэлэгдэнэ.

Иимэ нотонууд мүн тэрэ үдэртөө Москвада байгаа Великобританиин болон Франциин посольствонуудта эльгээгдээ.

Н. С. ХРУЩЕВ СТОКГОЛЬМДО

СТОКГОЛЬМ, июнин 26. (ТАСС-ай тусхай корр.). Мүнөөдэр үглөөгүүр Н. С. Хрущев болон тэрээнтэй хамта ябалсаhан хүнүүд Харпсундhаа Стокгольмдо бусажа ерээ. Үдын урда тээ Н. С. Хрущев «Скансен» гэжэ Швецийн ниислэл хотын ехэ сэсэглигтэ ошоhон байгаа. «Скансен» гээшэ түүхэтэ памятнигуудтай, зоологическа саадтай байhанараа мэдээжэ болонхой. Тэндэ городой зон болон аяншалан ерэгшэд амардаг байна. Мүн эндэ бүхы национальна hайндэрнүүд үнгэргэгдэдэг заншалтай.

Н. С. Хрущев болон тэрээнтэй хамта ябалсаhан хүнүүд «Скасен» гэжэ сэсэрлиг соо байhан «Скугахолен» гэжэ хуушанай тэр байшангуудай байhан газарта хүрэжэ ерээ. Тэндэхи барилганууд 1630—1815 онуудта бүтээгдэhэн юм ха. Мүнөө тэрэ тэр байшангууд музей болгогдонхой.

Н. С. Хрущевые премьер-министр Т. Эрландер, гадаадын хэрэгүүдэй министр Т. Нильссон болон Швецийн бусад тушаалтад угтаhан байгаа. Эндэхи эгээн ехэ гэрэй үүдэндэ hуурянуудые ээлжэ hуухыень советскэ айлшадые уриба.

Газаа байhан зүлгэ ногоон дээрэ арадай хатар наадананай ансамбльда хабаадагшад сутлараа. Тэдэнэр Швецийн национальна хубсаhа үмдэнхэй. Эндэ дүтэхэнэ гэрэй гэшхүүр дээрэ бүлэг артистнууд смычковэ инструментээр наадажа, Швецийн арадай хатар наадан эхилээ.

Тиигээд зэлэ татаhан хатар наадан үргэдэ-үргэдэhөөр тэндэхи ногоон талмайе бүхыдэнь шахуу эзэлнэ. Н. С. Хрущев hуурhaa бодожо, дүхэригтэ оролсоод, Швецийн премьер-министр Т. Эрландерые уриба.

Эдэниие тойроод hайшааhан үгэ дуун дуулдажа, альга ташалган болоно.

hүүлээрнь Н. С. Хрущев арадай хатар наадананай ансамбльда хабаадагшадтай хамта дүрэсэ абхуулба.

Удаа тээнь Швецийн премьер-министр Т. Эрландер СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые хүндэлжэ, Швецийн правительствын түхеэрhэн сайлалгада орохыень Н. С. Хрущев болон тэрээнтэй хамта ябалсаhан хүнүүдые урияhан байна.

В. ХАТУНЦЕВ,
Д. ЕРШОВ,
Н. МОКРЕЦОВ.

УРДА КОРЕЙДЭ АМГАЛАН БАЙДАЛ БОЛОН ЭРХЭ СҮЛӨӨ ОЛГОХО

Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй мэдүүлгэ

МОСКВА, июнин 26. (ТАСС). США-гай эзэрхэг түримхэй империалистнуудай болон тэдэнэй Урда Корейн туhамаршадай үүдхэhэн Корейдэхи дайн сэрэгэй эхилhээр 14 жэл гүйсэhэнэй дашарамда. Эб найрамдал хамгаалха Советскэ Комитет мэдүүлгэ тунхаглаба.

Социалис хани барисаата гүрэнүүдэй, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй дэмжэлгэтэйгээр, баатарлиг Корейн Арадай эрэлхэг зоригто тэмсэл хэhэн дээрэhээ, Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл гэдэргээ сухариха баатай болоhон юм гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэй хамта, совет ороной эб найрамдалай тала баригшад эрхэ сүлөө олохо, бэеэ даанхай гүрэнтэй болохын түлөө. Эхэ оронoo нэгэдүүлхын түлөө, бата бэхи эб найрамдал байгуулхын түлөө Корейн арадай хэжэ байhан үнэнтэ зүб тэмсэл хэзээ бүхэндэ дэмжэнэ гэжэ тус мэдүүлэл соо хэлэгдэнэ.

Ажаhуудал хангаха тухай хододоо анхарха!

ВЦСПС-эй IV пленум

Июнин 26-да ВЦСПС-эй IV пленумдэ хабаадагшад «Уладзониие ажаhуудалай талаар хангалга саашадаа hайжаруулха тухай» 1962 оной августын 10-да КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй гаргаhан тогтоол хэр зэргэ дүүргэжэ байhан тухай» асуудал зүбшэн хэлсээ.

Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүндэ кандидат, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин үгэ хэлээ. Эндэ хэлсэгдэhэн асуудал тушаа пленум дэлгэрэнгы тогтоол гаргаа.

Нигээд ВЦСПС-эй Пленум өөрынгөө хүдэлмэриие дүүргэбэ.

(ТАСС).

ИЮНИИН 28—
совет залуушуулай hайндэр

АЖАБАЙДАЛАЙМНАЙ ҮДЭР

Июниин 28—Совет залуушуулай үдэр.

Залуушуулай үдэр энэ жэлдэ онсо өөрсэ байхань. Залуушуулай союз Владимир Ильичэй нэрые абажа, Ленинскэ гэлсүүлдэг болоhонhоо хойшо дүүрэн 40 наhаяа гүйсэбэ. Манай комсомол энэ хугасаа дотор шэнэ общество байгуулагшадай түрүүшын зэргэдэ дабшаа. Индустри хүгжөөхын, хамтын ажал тогтоохын түлөө тэмсэл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайн, социализмын түгэс илалта, үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха хэрэгэй эхи табилга... Совет оронойнгоо баатар габьяата түүхын бүхы шатануудта комсомол солотон агууехэ нэрэдээ хүрэмэ байhанаа үдэр бүриин ажал хэрэгээр элирхэйлэн тодоруулаа. Манай залуушуул hүүлэй жэл соо коммунизмын аша туhада юу хэhэн бүтээhэнээ июниин 28-да элидхэхэ. Энэ элидхэлэй үгэ, мүр бүхэн Ильичэй үмэнэ айладхагдаха болоно.

Ямаршье үдэрые, жэшээнь, апрелиин 8-е абаад үзэе. Совет залуушуулай ажабайдалдахи нэгэл үдэр болоно. Үнэндөө, үдэршье бэшэ, оройдоо хэдэхэн баримта. Наранай гарадаг, ородог гуримаар, дурана зүгhөө баруун тээшээ эрьен хараябди.

Камчаткын колхознигууд—В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Петропавловска загаhаша колхозой комсомолшууд—залуушуулай экипажууд—ленинскэ вахтада жагсанхай. Эдэнэр Совет залуушуулай үдэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэhэн байгаа.

Шэтын оёдолой фабрикада ажалладаг басагад «Мастернууд — уран гартан» гэhэн нэрэ зэргэтэй болохын түлөө шармайн тэмсэнэ. Надя Куйгина, Галя Кузакова, Ваня Синявина 7—8 янзын хүдэлмэри хэжэ шададаг болонхой. Эдэнэр «уран гартан» гэhэн нэрэ солодо хүртөөдүйшье hаа, дүрбэн тэгшэ оёдолшод болохонь дүтэлөө. Олохон оёдолшодой хүдэлдэг газарта улаан тугханууд хадхагданхай, эндэ ниитын хинан шалгагшад ажаллана. Хиналта шалгалта хүдэлмэришэдэй өөhэдынь хэдэг хэрэг болоо. Фабрикын залуушуул энэ хүндэтэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ.

...Наран саашаал тэгүүлнэ. Түрүү фронтын— химиин габшагайшуулай урдаhaa угтан дабшана. Энэ фронтын лини энээгүүр гаранхай гэжэ, нэгэ барилгыень нүгөөдэhөө илган зааха бэрхэтэй. Хаа хаанагүй—ороной нютаг бүхэндэ химиин предприятинууд баригдажа байна бшуу. Гэбэшье тиимэ лини бии байха. Энэнь совет залуушуулай уран гараар, оюун бэлигээр бодхоогдожо байгаа химиин ехэ гигантнуудай барилга болоно...

Кировоканска химкомбинадта хүдэлдэг залуушуул жэлэй hүүл болотор түсэбhөө гадуур продукци тээhэн вагонуудтай комсомольско эшелон бүридүүлжэ, Эхэ орондоо бэлэглэхэ гэhэн гайхамшаг үүсхэл гаргаа. Продукциинь: аммиагай селитрэ—хүдөө ажахын ашаг дээшэлүүлгэдэ шухала эрхим зэргын үтэгжүүлгэ. Эндэхи эдиршүүл апрелиин 8-да энэ эшелондоо шэнэ вагонуудые шагтагалаа hэн.

Таряалангай ургаса улам дээшэлүүлхэ гэhэн энэ хүндэтэй зорилго залуушуулай дунда ажалай эдэбхи үүсхэл бадаруулаа. «Метявичи» совхозой отделениин комсомолшууд үтэгжүүлгэ зөөхын тула хоёр халаан соо хүдэлхые дурадхаhан байна. Механизаторнуудhaa гадна, мүн полеводууд,

Александр КАМШАЛОВ,
ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь

малшадшье хүдэлэлсөө. «Комсомольско проекторые» хабааралсуулан, минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха байра заhабарилhан, тэрээниие буулгаха, зөөхэ хүдэлмэри hайжаруулhан байха юм.

Апрелиин наймадахи үдэр Номгон далайн эрьеhээ, Камчаткаhaa эхи абаад, баруун тээхи нютагуудай—Украинын, Белоруссиин, Прибалтикын, Молдавиин залуу хүдэлмэришэдэй доботолгото дорюун ажалаар дүүрэhэн байгаа.

Соведүүдэй ороной залуу үетэнэй ажабайдалай нэгэ үдэр. Энэ ажабайдалай нэгэл таладань—ажалда хабаатай хэдэхэн жэшээ баримтануудые дурдабабди. Манай хүбүүд, басагадай удхаар баян, эршэ абьяас түгэс ажабайдал тухай үнөө хэдэн зуун жэшээ харуулжа болохо байhаниинь элитэ. Энэ үглөөгүүр хэдэ мянган hургуули, техникумүүд, хэдэн зуугаад вузнуудай олон миллион эдиршүүлдэ үүдээ нээдэг тухайдань хэлэлтэй. Хүдэлмэриин гү, али hуралсалай үдэрэй дүүрэмсээр спортын залнуудта, бассейн болон стадионуудта, спортын талмайнуудта ошожо, хүсэ тамираа хүсэлдүүлдэг, бэе махабадаа бэхижүүлдэг ха юм. Үдэшэ болохотой сасуу залуу hурэг театр, киногой, концертын залнууд соо дүүрэн суглардаг, ажал ба hуралсалаа зэргэ ябуулдаг хүнүүд—аудитори болон классууд тээшэ субадаг.

Энэл үдэр, апрелиин 8-да, «Ставропольхимстрой» гэжэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилга дээрэ хүдэлэгшэдэй hайндэр үнгэргэгдэhэн тухайда Ставрополиин залуушуулай газетэ мэдээсэ hэн. Изобильнэ тосхондо «Мэшэеэлгэ» гэhэн хүхюун, хөөрдэм нэрэтэй залуушуулай кафейн нээгдэhэн тухай мүн тэндэ мэдээсэгдээ бэлэй...

Энээн тухай гү, али ондоошье олон юумэ тухай захагүй хөөрэжэл байхаар ааб даа. «Үзэгдэл» бүхэниинь — залуушуулда социализмын юу үгэhэнэй эли тодо гэршэ болоно.

Ороной юрын нэгэ үдэр. «Юрын» гэжэ хуушанай заншалаар хэлэдэг тэрэл үдэрнай. Хүн бүхэн өөрынгөө үдэр бүриин уялга дүүргэдэг хадаал магад тиигэжэ хэлэнэ. Гэхэ зуура, совет хүнүүд барандаа юрэ бусын хэрэг бүтээжэ байнад. Мүнөөнэй үдэрнүүд—юрын үдэрнүүд бэшэ. Эдэмнай—коммунис байгуулалтын габшагай үдэрнүүд!

365 үдэр—олон гү, али үсөөн гү? Юуншье болог, үдэрэй тооhоо бэшэ, харин энэ хугасаа соо хүн бүхэн, коллектив, бүхы общество юу хэжэ бүтээжэ амжааб—тэрэнь лэ шухала байна. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлэй залуушуулай үдэр мүнөөнэйхи хоёрой хоорондохи хугасаада иимэ хараа бодолтойгоор хандабал, хамагай түрүүн КПСС-эй ЦК-гай гурбан Пленум тухай бодохо ёhотой болонош. Арадай ажахыда хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо программа хараалhан партиин ЦК-гай декабриин (1963 он), февралиин (1964 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд залуушуулай зориг бадаруулhан, ехэтэ hайшаагдан угтагдаhаниинь мэдээжэ.

«Парти, совет арад коммунис байгуулалтын ехэ, шухала зорилгонуудые шиидхэжэ орохо бүхэндөө комсомолдо, бүхы совет хүбүүд, басагадта хандадаг юм.

...Мүнөөдэр баhал залуушуулдаа, комсомолдоо ханданабди. Нүхэдүүд, таанар долоон жэлэй барилганууд дээрэ, химиин индустриин барилганууд дээрэ яhала hайнаар ажаллажа байнат. Химиин индустриин барилгада бүри ехэ оролдолго, бүри ехэ эршэ хүсэ гаргахыетнай парти шухалада тоолоно».

Декабриин Пленумэй ендэр дээрэhээ Никита Сергеевич Хрущевой хэлэhэн эдэ үгэнүүд дотор—комсомолой, залуушуулай ажал хэрэг тон үндэрөөр сэгнэгдэhэн, партиин табяаша маша харюусалгатай зорилгонуудые эдэнэй шиидхэхэ арга боломжо, хаба шадабари тушаа ехэ этигэл найдабари үзүүлэгдэhэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ химиин 59 предприяти комсомолой бүхэсоюзна габшагай барилганууд гэжэ соносхогдоо hэн. 1964 ондо минеральна үтэгжүүлгэ, химическэ утаhа, пласт... хэмэл каучук, целлюлозо үйлэдбэри... хэ нефть бүйлүүлжэ элдэб зүйл... дые гаргаха 94 предприятиин бари... га комсомолой габшагай гэжэ со... хогдоо. Комсомолой путёвкоор эдэ... рилганuудта хэдэн мянган хүбүүд, б... сагад ошонхой. Эдэмнай коммуни... материально-техническэ үндэhэ hу... байгуулхын түлөө тэмсэлэй түүх... шэгтэ шэнэ хуудаhан болож... хэнь лабтай.

Ленинскэ комсомол социалис о... доо үнэн сэхэ олон миллион хүбүү... басагадые, дулатэ патриодуудые, э... хэг зоригтой, шэн сэдьхэлтэй хү... дые хүмүүжүүлээ. КПСС-эй ЦК... июниин Пленумэй болож байхад... лэ, космонавтнар—комсомолец Ва... рий Быковский, комсомолой хүм... жүүлhэн Валентина Терешкова ... буулинай захагүй дайда соогуур ... лээд удаан ниидэжэ, совет хүнүүд... эрэлхэг зоригой илалта, комму... болбосоролой хаба харууlhани... ехэ дэмбэрэлтэй юм.

Иимэ үнэн, эрэлхэг хүнүүдые ... мүүжүүлhэндээ комсомол омогорхо... Эдэнэй суртал бодолой, политиче... талаараа болбосорhонойнь дээдэ ... гын сэгнэлтэ—угаа ехэ этигэл на... дабари—партида абаха hайшаал бол... но. Ленинскэ комсомол жэлэй тур... соо 370428 эрхим хүбүүд, басага... партида үдэшөө. Эдэмнай hая парти... да ороhон коммунистнуудай хахад ... хуунь болоно.

ПАРТИЙНА
АЖАБАЙДАЛ

ГОЛОДОhО ГАРГАhАНАЙ hҮҮЛЭЭР...

Нёдондо завод голодоhо гаргаhанhаа боложо 12,5 мянган түхэригэй гарзада унаа hэн. Энэ тоос заводой хүдэлмэришэдтэ хубаагаа hаа, аяар 13 хүн жэлэй туршада коллективтээ, совет обществодоо аша туhатай ажал хээгүй болоно. Иимэ ушар коммунистнуудай hанаа зобооhон, зүб тобшолол хэхэ, партийна организациин хүдэлмэридэ шүүмжэлхы ёhоор хандаха эрилтэ табиба. Иимэ байдал республикымнай машина бүтээдэг залуу hалбариин предприятинуудай нэгэн—«Теплоавтоматика» заводто тохёолдоhон байгаа.

Продукциин шанар эрид hайжаруулха, голодоhо гаргаха ушар усадхаха тэмсэл хайшан гээд ябуулаа hаа, hайн үрэ дүн түйлахаб, энэ ажалаа юунhээ эхилхэ хэрэгтэйб гэhэн асуудалые коммунистнууд шиидхэхэ баатай болобо. Иматтал hайн шанартай продукци бүтээдэг болохын тула шэнэ арга нэбтэрүүлээ hаа, түрүү предприятинуудай дүй дүршэл халан абалсаа hаа, hанаhан, хүсэhэндөө хүрэгдэхэ гэhэн hанал бодол түрөө бэлэй.

hайн продукци бүтээжэ, ямаршье голодоhогүйгөөр техническэ хиналтын таhагта тушаадаг болохо тухай асуудал февраль соо заводой партийна суглаан дээрэ табигдаба. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд эртээнhээ hайнаар бэлэдхээ, заримдаа голодоhон ямар шалтагаанhаа гаргагданаб гэжэ элирүүлээ. Түрүү предприятинуудай дүй дүршэлтэй танилсаhан коммунист Ю. В. Власьевский продукциин шанар hайжаруулха талаар мүнөө үедэ ямар эрилтын табигдадаг, тэрээндэ харюусамаар ажал хэрэгээ эмхидхэхэ тухай элидхэл доторoo тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Энэ суглаан ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрhэн, коммунистнууд өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые хэлэhэн байна. Продукциин шанарай түлөө ёhотой тэмсэл бүхы цех, участогуудта хэгдэнэгүй, энэ хүдэлмэри ганса техническэ хиналтын таhагай зүгhөө эмхидхэгдэнэ гэжэ элирүүлэгдээ. Ямаршье голодоhогүйгөөр, hайн продукци бүтээжэ тушаадаг болоhон түрүү предприятинуудай дүй дүршэл үйлэдбэридөө март hapahaa нэбтэрүүлжэ эхилхэ, энэ асуудал партийна группа, порфсоюзай, комсомолой организациин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ гэhэн тогтоол партийна суглаан дээрэ баталан абтаа hэн.

Партийна суглаанай тогтоол бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха шухала болобо. Энээнээ юунhээ эхилхэ, ямар хэмжээ ябуулга хараалан бэелүүлхэ хэрэгтэй гээшэб? Бэлэн болгоhон продукци техническэ хиналтын таhагта тушааха гурим зохёогдоо hэн. Деталь, узел, ямар нэгэ часть бэлэдхэдэг хүдэлмэришэн бүхэн өөрынгөө хэhэн ажалай түлөө сэхэ харюусаха ёhотой болобо. Участок, цехэй бүтээhэн продукциин түлөө үйлэдбэриин мастер, цехэй начальник хүдэлмэришэдтэй адли харюусаха жэнэтэй. Заахаршье дутагдалтай детальнууд тушаагдажа абтадаггүй, бусаагдадаг болобо. Зарим жэжэ часть, детальнууд ехэ ехэ бүлэгөөр бүтээгдэжэ тушаагдадаг. Жэшээлхэдэ, 100 деталь сооhоо нэгэ, хоёр голодоhоной элирүүлэгдээ hаа, бүхы партинь дахинаа бусаагдадаг гуримтай. Голодоhо усадхаха деталяа дахинаа заhажа бүтээhэнэйнь түлөө түлөөhэн үгтэдэггүй. Иимэ гурим хүдэлмэришэдэй харюусалга дээшэлүүлбэ. Продукциин шанарай түлөө хэгдэжэ эхилhэн тэмсэлэй түрүүшын алхам энэ болоно.

Коллективэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха, даажа абаhан ажалдаа хүдэлмэришэдые анхаралтай hайнаар, харюусалгатайгаар хандадаг болгохо зорилго коммунистнуудай урда табигдаа. Партийна организаци 28 коммунистнуудhaa бүридэдэгшье hаа, тэдэнэй олоннинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ, цехүүдтэ хүдэлжэ, продукци бүтээлсэдэг юм. Заводой гол шухала үйлэдбэри—прибор бүтээлгын цехэй коммунист Юрашкевичын хүтэлбэрилдэг партийна группа абаад үзэебди. Эндэхи коммунистнууд эгээл харюусалгатай, хариин гүрэнүүдэй, химиин предприятинуудай захил дүүргэдэг. Иимэ ажалда жэжэ бужа юумэ байдаггүй, ямаршье деталь тон нарянаар, анхаралтайгаар бүтээхэ эрилтэ табигдадаг. Приборой детальнуудые бэлэдхэхэ, хабсаргаха орёо ониhон ажалые hайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэд, коммунистнууд бүтээдэг. Тэдэнэр ажалаа hайн шанартайгаар дүүргэдэг.

Манай заводой тамгатай приборнууд имагтал эрхим шанартай байха ёhотой, совет хүдэлмэришэнэй нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябая тэhэн хөөрэлдөөн нэгэтэ бэшэ үнгэргэгдөө. Продукциин шанар hайжаруулха тэмсэлдэ хүдэлмэришэнэй өөрынь hэшхэл эрхим шалгагшань болоно. Тиимэhээ бултадаа hэшхэлээрээ, үнэн сэдьхэлhээ ажаллая гэhэн уряа лозунг цех бүхэндэ хадаатай. Эрхим шанарай түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ заводой бүхы хүдэлмэришэд хабаадалсажа, тус бүридөө социалис уялга абанхай. Прибор бүтээлгын цехэй коммунистнууд, хариин гүрэнүүдтэ эльгээгдэхэ приборнуудые хабсаргадаг мастер В. М. Штепна, слесарь Н. Б. Мадаев, бригадир И. Н. Фролов, токарь З. И. Гнеушева, механическа участогай мастер М. Н. Мацук гэгшэд имагтал эрхим шанартай продукци бүтээжэ, нүхэдтөө hайн жэшээ харуулна.

hайн шанартай продукци бүтээхэ гэhэн тэмсэл бүхы цех, участогуудай үйлэдбэриие зүбөөр эмхидхэхэ, хүдэлмэришэдэй болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр, бэе бэеынгээ ажалда шүүмжэлхы ёhоор хандаха хэрэгтэ нүлөө үзүүлбэ. Энэньшье ойлгосотой. Хэрбээ шудхалгын цехэйхидэй муу шанартай алюминиин, шэрэм шудхалаа гаргаа hаа, тэрээгээр hайн шанартай деталь, частьнуудые хэхын аргагүй ха юм. Хэрбээ техническэ документаци бэлэдхэхэ үедэ алдуугай гаргагдаа hаа, тэрэнэй ёhoop бүтээгдэhэн приборнууд мүн лэ дутагдалтай байха бшуу. Тиимэhээ продукциин шанарай түлөө бүхы коллективээрээ оролдоогүй, голодоhо гаргаха ушартай бултадаа тэмсээгүй hаа, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэнь бэрхэтэй байха hэн. Тиигэжэ коммунистнуудай оролдолгын ашаар заводто нилээд хубилалта хэгдээ. Шэнэ аргаар ажаллажа эхилhэн түрүүшын март hарада продукциин 75,1 процентнь ямаршье голодоhогүйгөөр, бусаагдангүй тушаагдажа абтаhан байгаа hаа, апрель соо 78,5 процентнь, май соо 82,2 процентнь тушаагдажа абтаа. Голодоhо гаргаха ушар горитойгоор усадхагдаа. Март соо бүтээгдэhэн бүхы продукциин голодоhон 4,7 процент болоhон байгаа hаа, май hарын дүнгөөр 2,1 процент хүрэтэрөө хороогдоо. Голодоhо гаргаха ушартай эрид тэмсэхэ, имагтал hайн шанартай продукци бүтээдэг болохо гэhэн зорилгоёо тус заводойхид амжалтатайгаар шиидхэжэ байна гэжэ тэмдэглэмээр. Мүнөө цех бүхэндэ, бүхы завод соо долоон хоног бүри шанар шалгалгын тусхай үдэр үнгэргэгдэнэ. Долоон хоног соо ямар шанартай продукци бүтээгдээб, ямар голодоhон хэнэй гэмээр гаргагдааб гэжэ тэрэ үдэр элирүүлэгдэдэг юм.

Саашадаа энэ тэмсэлээ үргэдхэхын, түрүү энэ дүй дүршэлөө нэбтэрүүлхын тула материальна, моральна урмашуулга хэрэглэхэ гэжэ хараалагданхай. Эрхим шанартай продукци бүтээдэг хүдэлмэришэд өөhэдын тусхай тэмдэгтэй болохо, тэдээндэ шагнал барюулха гурим тогтоогдохо байна. Нүхэр Немиловэй толгойлдог партийна организаци хэhэн, бэелүүлhэн энэ хэмжээ ябуулгаараа hанаагаа амарнагүй. Продукциин шанар hайжаруулхаhаа гадна, үйлэдбэреэ шэнэ аргаар түсэблэхэ гурим нэбтэрүүлжэ эхилээ.

С. БАРДАМОВА.

Коммунист Александр Козлов (баруун гарhаа), комсомолец Юрий Рузавин аяар холын Амурск тосхондо целлюлозно-картонно комбинадай барилга дээрэ хүдэлдэг. Тус комбинадай ашаглалгада үгтэхэдэ оромнай лесохимиин олон үнэтэ продуктнуудые: целлюлозо, картон, модото-волокногоор бүтээгдэhэн плиткэ, техническэ спирт, тэжээлэй дрожжо абаха байна. Түрүү хүдэлмэришэд А. Козлов, Ю. Рузавин комбинадай гол корпусой—сульфатна целлюлозно заводой түхеэрэлгэнүүдые гагнажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН БҮХЭН— ЭКОНОМИСТ БОЛОГ ЛЭ!

Ажалай бүтээсэ—амжалтын үндэhэ hуури гэжэ хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд hайса мэдэдэг. Бүри нёдондо жэлдэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтосон, «Первомайский» руднигуудай, шанаржуулгын фабрикын, «Ивановский» приискын, нүүрhэнэй шахтын коллективүүд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар долоон жэлэй түсэб дүүргэhэн байгаа.

Энэ баримта 1964 ондошье муу бэшэ амжалта түйлаха арга комбинадай бүхы коллективтэ олгобо. Продукци бүхыдэнь үйлэдбэрилхэ таба hарын түсэб 101,4 процент дүүргэгдээ. Даабариhaa гадуур оло мянган түхэригэй продукци гаргагдажа, 80 мянган түхэригэй олзо оруулагдаа.

Нүхэд Антонов, Ченко (Холтосон рудник), Шулабин, Лосев («Первомайский» рудник) Селезнев (Баян Голой ЦЭС) болон бусадай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригаданууд үндэр бүтээсэтэ ажалай эрхим жэшээ харуулна.

Комбинадай предприятинуудта түрүү онол арга, шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ тушаа горитойхон хүдэлмэри хэгдэнэ. Холтосондо руда малталга дээрэ магазин гэжэ тусхай түхеэрэлгэ, түмэр-бетонно штангануул хэрэглэгдэдэг боло... «Первомайский» руднигта газ... тэhэлэлгэ шэнэ аргаар хэгдэ... Эдэ бүгэдэ горнягуудай ажал ху... гэдхөө, бүтээсэтэй болгоо.

Мүнөө үедэ комбинадай бүхы коллективэй гурбанай хоёр хүбии коммунис ажалай түлөө мүрысэ... байна. Баян Голой ЦЭС, нүүрhэнэй шахта, химическэ лаборатори... коллектив энэ хүндэтэ нэрэ зэрг... дэ унихэнэй хүртэнхэй. 32 бриг... да, үйлэдбэриин 1042 түрүүшүү... коммунис ажалай нэрэ зэргээ үн... дэр дээрэ абажа ябадаг.

— Түйлаhанаараа амаржа боло... хо гү? Огто болохогүй. Түрүүшы... най алхамууд шэнэ амжалтада зо... ригжуулна. Тиимэhээ бии байhан арга боломжонуудаа хүсэдөөр эли... рүүлжэ хэрэглэхэ, ажал хэрэгтэ... най hаад татадаг зүйлнүүдые дары усадхаха хэрэгтэй. Гол анхаралаа предприятиин хүдэлмэриин экономическа асуудалнуудта хандуулха ёhотойбди. Хүдэлмэришэн бүхэн ажал дээрээ экономист байха зэргэтэй,—гэжэ hаяхан эндэ болоhон экономическа конференцидэ хаба... дагшад мэдүүлбэ.

В. КОРЯКОВЦЕВ,
комбинадай нормативно шэнжэлэлгын станциин ахалагша инженер.

ГЭЭГДЭЛhЭЭ ЯАГААД ГАРАБАБ?

hү hаалгаар ямар фермэ гээгдэжэ ябанаб? Иимэ асуудалай гарахада: «Доодо нугынхид!» гэлсэжэ, тэдээндэ ехэл шоодобори байдал үзүүлдэг hэн.

Энэ гүүртын ажал hайжаруулхын тула ямаршье хэмжээ абаад үзөө: малшадай дунда суглаа, зүблөөнүүд үнгэргэгдөө, хөөрэлдөөн эмхидхэгдээ. Фермын зарим хүдэлмэрилэгшэд шүүмжэлэгдэжэ, ажалhаашье гаргагдаа. Теэд хубилха юумэниинь үгыл, баhал урдынхяараа түсэбөө дүүргэдэггүй байhан.

Саашалаа юун болооб! Доодо-Нугын фермэ тухай дахин хэлсэжэ эхилээ. Мүнөө ондоогоор хэлсээ юм. Совхоз соогоо hү hаалгаар түрүү гараhан хадань тэдэниие нютагайнь зон хүндэлөө, магтаа: Хахад жэлэйнгээ түсэб 20 хоногоор уридшалан бэелүүлжэрхибэ ха юм. 86700 килограммай оронда 86950 килограмм hүн гүрэндэ худалдагдаа.

Билюутэ нютаг. Бидэнэр үглөөнэй 5 час болохын урда тээ ерээд байнабди. Гүүртынхид булта ажалдаа. hаалишад hаалгаяа дүүргэжэ, мал адуулагшадай моридоо эмээллэжэ байхань харагдана. Фермын тоо бүридхэлшэ Долгор Цыренова бригадир Иван Потехин хоёр ажалай дүн гаргажа, ехэл сүлөөгүй хэбэртэй. Хайшан гээд амжалта түйлаhан тухайнь hаалишадтай хөөрэлдэжэ, ехэл гайхалсажа байбабди.

— Гайхахашье юумэ үгыл даа,—гээд, hаалишан Долгоржап Цыбендоржеева урдаhаамнай харюусана. — Энээнhээ урагша ажалнай муугаар ябуулагдаа ха юм даа. hаалишад эб еэе алдаад, өөhэд хоорондоо шуугяа таталсаад байтаа бэшэ аал? Бригадирнай хододоо hэлгэгдэжэ байха, гүүртэ дээрэмнай ёhотой эзэн болоод байхагүй байгаа юм.

hаалишанай иигэжэ хэлэдэгынь зүб. Гансахан 1963 ондо бригадирынь дүрбэ дахин hэлгэгдээ. Энэ хүдэлмэридэ дүршэлтүй хүнүүд томилогдодог hэн. Харин мүнөө коммунист Иван Афанасьевич Потехинэй энэ гүүртые даажа абаhанhaa хойшо ажал хүдэлмэринь урагшатайгаар ябана.

Иван Афанасьевич ажалда дуратай хүн. Өөрынгөө мэдэхэ, шадаха юумые hаалишад, мал адуулагшадта дууhан хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Малшадые ажалдань оролдосо үүсхэлтэйгээр хандадаг болгохын тулада тэрэнэй hанал сэдьхэлээ табидагынь hайн. Юуб гэхэдэ, ажалай амжалта хүнүүдэй хүсөөр түйлагдана ха юм. «Олоной хүсэн оншогой» гэжэ зон дэмы хэлсэдэггүйл! Тиихэдэ коммунист нүхэр Потехин гүүртэ дээрээ тоо бүридхэлэй hүла ба... hаниие hайжаруулаа. Зунай бэлшээ... ридэ ороhон үдэрhөө эхилээд, ажа... лай гурим шэнээр зохёогоо. Мү... гүүртын үнеэд hүниндөө бэлшээ... дэг, үдэртөө гурба дахин hаагдана.

hүүлэй үедэ hү hаалгань горитой... гоор нэмэнэ. Анхан үдэртөө 250—300 килограмм hүн hаагдадаг ба... бал, 950—1000 килограммда хү... гэдөө. hаалишад ажалдаашье ур... зоригтой.

Итэжэ ажаллажа байхадаа ... до нугынхид коммунис ажа... гүүртын түлөө тэмсэжэ оробо. Т... дэнэй арюун замда амжалта түй... хыень хүсэнэбди.

Д. ЖИГМЫТОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Зэдын управлениин «Октябрьский» совхоз.

ТҮРҮҮ ХҮН ТУХАЙ МАГТААЛ

Жаргалтай ябаарай, Гамиля!

СЭСЭГ НАБШIА, ногоон дээгүүр унаhан шүүдэрэй дуhалнууд үтлөөнэй наранай элшэдэ тудажа, талаар сасажархиhан тоо томшогүй олон шэл шүрэ hубаhаханууд мэтээр яларна. Агаар тунгалаг арюухан, ориюн тойрон аали намдуу. Гансал бэлшээридэ гараад ябаhан олон хонид шүүдэртэй ногоо абьяастайгаар эбдүүсэн зулгаажа, урагшаа тэгүүлнэд. Хонидойнгоо зүн сооxoно аалихан туужа ябаhан Гамиля энэ зунай үглөөгүүрэй жэгтэй hайхан байдалда зүрхэ сэдьхэлээ абтажа, аалиханаар дуу татаад абана:

Шэлэhээ нэлбэрхэй
Шилсааhамнай
Сэлтеэхэн Хэжэнгым
Шэмэглээд байна...

«Яагаашье намжаа hайхан орон нютаг гээшэб даа! Би эндэ түрэhэн, гараhаншье бэшэ hаа, эдэ халзан малаан хада уулануудташни, үнгын сэсэг набшаар бүрхөөhэн үргэн дайдадашни дуратайб, уужам сэдьхэлтэй ажалша, малша зонооршни нүхэсөөб. Баяртайб, жаргалтайб» гэжэ халуун зүрхэнэй оёорhоо хэлэхэ, дуулаха дураниинь хүрэнэ.

Тиигэншьегүй яахаб даа. Гамиля Гарифулина хори гаран жэлэй саада тээ аба, эжытэеэ аяар холын Татарай республикаhaa энэ хонгор сагаан Худан, Хэжэнгэ нютаг зөөжэ ерэhэн. Бүри бишыхандаа үетэн нүхэдөөрөө эндэхи үргэн талын шүүдэртэй ногоон соогуур урилдан наадажа, энэ болоhоноо Гамиля хэзээдэшье мартахагүйл.

ЭГЭЭЛ ЭНДЭ тэрэ эдир наhаяа үнгэргэжэ, түрүүшынхеэ ажабайдалай үүдэ нээгээд, ажал хүдэлмэриин хүдэр жолоо бариhан. 1941 оной дайнай эхилhэн хатуу шанга жэлдэ hаял зөөжэ ерээд байхадаа, эсэгынгээ фронт мордоходо табан бага дүүнэртэеэ ганса эхэеэ хараад үлэhэнөө баhал hанажа ябадаг. Тэрэ үеын хэсүү бэрхэ сагта нютагай зоной туhаламжаар гэдэhээ үлдэнгүй, үмдэхэ хубсаhатай ябаа. Хайрата эсэгынгээ холын фронтдо эрэлхэг зоригтойгоор тулалдажа, эрын ёhoop унахадашье, Гарифулинай үри хүүгэд үншэрөөгүй, Эхэ hайхан оронойнгоо үргэмжөөр өөдөө болоо ха юм. Тиимэл хадань Гамиля гүнзэгы сэдьхэлhээ орон нютагаа магтан дуулажа, зон нүхэдөө хүндэлэн, олоной түлөө ходо оролдожо ябадаг ёhотой.

Гамиля гэр соогоо эгээл аха захань байhан дээрэhээ дүүнэдээ үргэлсэн, эжыдээ туhалалсажа, багаhaa ажал хүдэлмэриин дүрэ абажа эхилhэн. Түрүүн арбан зургаатайдаа өөрынгөө hайн дураар тракторисын курсада ошоо бэлэй.

— Энэ гүлмэр багахан басаган тракторта хүдэлжэ юу бирахаб даа,—гээд, зариман ехэл голонги байгаа.

ТЕЭД ТЭРЭ механизаторай мэргэжэл эрхимээр шудалжа, ямаршье шириг эршүүлhээ дутуугүй «булад хүлэг» жолоодон, 2—3 жэл соо hайнаар хүдэлжэ гараба. Тиигээд 1955 ондо совхозой гол баялиг — хонин, мал ажалые өөдэ татаха, эрид хүгжөөхэ, тэндэ хүдэлхөөр эдэбхитэй комсомол, залуушуулые олоор эльгээхэ гэжэ хөөрэлдөөн боложо байба. Нэгэтэ Гамиля эжыдээ иигэжэ хэлэбэ:

— Механизатораар хүдэлхэ хүбүүд, эрэшүүл олон болоо. Би трактораа ондоо хүндэ тушаагаад, хонишон болохомни. Юун гэжэ hананат?

— Басагамни өөрөөл мэдэ. Баhа тэрээндэш дүршэл шадабари хэрэгтэй ха юм даа,—гэбэ эжынь.

Тиигэжэ зон нүхэдэйнгөө дунда Галя гэжэ алдаршаhан Гамиля Гарифулина Хэжэнгын совхозой гурбадахи фермэдэ хонишоноор хүдэлжэ эхилээ hэн. 20—30 шахуу жэлдэ эндэ хүдэлhэн дүршэл ехэтэй хонишон Дунгар Будаева хүгшэн хони адуулга, харууhалгын бүхы орёо нарин онол ошио, мэргэжэл шадабарида басаганиие даамгайгаар hургажа эхилээ юм.

—Хүл байнал гээд хонидой зорgoop хойноhоонь хада уулаар дахажа ябаа hаа, мүртэй хонишон бэшэ гээшэ. Малай дуратай, шэмэтэй hайн лэ ногоонойн газарыень хаража залхуурангүй, зүбөөр харюулжа, тоггоожо адуулха хэрэгтэй,—гэжэ Дунгар хүгшэн заагша hэн.

ЗҮБ ДАА. Залхуу хойрог хүнэй хонин үдэг тулама ногоон соошье ябаад, үлэн хооhон байжа болохо бшуу. Дунгар Будаева өөрөө бэлшээриин үедэ хонидоо нэгэ минутаншье харууhагүй орхихогүй, ходол тэдэнэйнгээ хажууда байха. Гамиляе баhал иимээр hургаа. Мүн тэдэнээ үглөөгүүр үүр сүүрээр гаргаха, үдэшэ орой оруулха, сагынь алдангүй уhалха гэхэ мэтэ эрилтэнүүдые жэншэдгүй дүүргэнэ. Илангаяа хонидые үбэлдөө, хабартаа hайнаар харууhалха, эдеэлүүлхэ, түлыень гарза хоролтогүйгөөр, зүбөөр абахын түлөө юу хэхэб гэжэ Гамиля Гарифулина энэ хүгшэнэй баян дүй дүршэлhөө ехэхэн юумыень ойлгожо, мэдэжэшье абаа.

Нёдондо Дунгар Будаевагай үндэр наhан болоно, пенсидэ гарахада Гарифулина отарадаа ахалагша хонишон болоhо үлөө.

Энэ жэлдэ түрүүшынхеэ бэеэ даагаад хүдэлбэшье, Гамиля, мүн тэрэнэй туhалагша залуу хонишон Евдокия Цыдендоржиева үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргөө, түлшье hайн абаа. Хабар бүри май соо эндэхид газаагаа бүхэли hүри hайхан үбhэтэй, хонидтоо үшөө силос садатарнь эдюулжэ байгаа.

ХАЙШАН ГЭЭД энэ хабар болотор үбhэ тэжээлээр нимэ элбэг байба гээшэб? Хонидоо хооhоор байлгаа аабы гэхэдэ, тэдэнь тарганууд дэбхэрэлдэжэ ябанал,—гэлдэжэ зариман гайхалсаа hэн.

— Хабарай хагсуу саг хэзээшье болохо гэжэ hайн мэдэжэ, намарhaa хойшо үбhэ тэжээлээ бодомжотойгоор эдюулээ, аргатайл хаhадань хонидоо hайнаар адуулаа ха юмбибди даа,—гэжэ Гамиля энеэбхилэн харюусадаг.

Тиихэдэ байгша ондо **бүхы 569 эхэ хонидhоо 569 хурьга абаад, бултыень бүрин бүтэн түлжүүлжэ, тус тустань 22—23 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэhээнь hалгаагаа.** Энэнь совхоз соогоо эгээл hайн үрэ дүн болоно. Эрхим ажалайнгаа түлөө отарынхид нэмэлтэ түлөөhэ—40 гаран хони абаха болонхой.

Тэдэнэр hайн бэлшээри бэдэржэ, хамагhaa түрүүн үзэсхэлэн гоё Урда-hүүжэ гэжэ газарта бүри майн 1-дэ зуhаландаа зөөгөөд, хонидоо үзүүр ногоондо түргэн садхаажа, хүсэ шадал hайса абхуулжа шадаа. Мүнөө тэдэнэйнгээ нооhо хайшалжа дүүргээд, искусственна урэжүүлгын хаhа оротор тобир тарган болгохын түлөө тэмсэнэ.

Мүнөө пенсидэ гараhан Дунгар Будаевашье баhал отарынхидай хони, хурьгадые харалсажа, ехэхэн туhа нэмэри хэнэ.

— Намайе эндэ хүдэлэ гэжэ хэншье баалаагүй. Теэд миин hуужа ажалгүй hанагүй. Гартай, хүлтэй хадаа шадалаараа туhалалсажа, саана наана гэлсээгүйдэ аргагүй. Эндэ оройдоо 3 хүн 600 эхэ хони харана ха юм,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

ЭНЭ ҮДЭР Гамиля эжы, үхибүүдээ эрьежэ ерэхеэ отделениин түб ошоhон байба. Хонишодой зуhалангайнь гэр соо ариг сэбэр, радиоприёмник табяатай, газетэ, журнал, номшье олон.

— Гамилятай ном hудар даа. Мүнөөдэр гэртээ ошоод ерэ гэжэ эльгээгээб. Хэлээгүй hааш, ажалдаа hамааржа, гэрээшье мартажархиха хүн. Үбэлдөө түл абалгын соогуур үдэр hүниие мэдэнгүйл ябаа гээшэ. Тиигээгүй hаа, хурьгадаа яагаад гарза хоролтогүйгөөр абаха hэм. Зүб ааб даа,—гэжэ Дунгар хүгшэн дуугарна.

Хамтын хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй, үнэн нэтэрхэй ябадаг хүгшэн Дунгар Будаева, тэрэнэй hурагша Гамиля Гарифулинагай нэрэ солын совхозой суутай хонишод Сэнгэ Буянтуев, Шойен Намжилов, Шима Ванжилова болон бусадай алдар нэрэнүүдэй хажууда алтан үзэгүүдээр бэшэгдэhэниинь гайхалгүй.

М. НАМЖИЛОВ.
Хоринн үйлэдбэриин управлени.

БУРЯАД ҮНЭН

Айлшадайнгаа зохёолнуудые уншажа танилсая

МОНГОЛ ЛИТЕРАТУРЫН долоон хоног үргэлжилнэ

ТАНИЛСАГТЫ:

Чойжолын ЧИМИД

Поэт, оршуулагша Чойжолын Чимид 1927 ондо Амгалан Баатар хотодо түрөө һэн.

1950 ондо тэрэ Гүрэнэй университет дүүргэһэн юм. Ч. Чимид уран зохёол бага наһанһаа эхилжэ бэшэһэн намтартай. Харин 1959 ондо «Би монгол хүнби» гэһэн түрүүшынь ном гараа. 1964 ондо «Эрин сат» гэжэ нэрэтэй шэлэгдэмэл шүлэгүүдынь хэблэгдээ. Мүн «Хабар, намар» гэжэ роман, «Янданай дуун» гэдэг зүжэг бэшэжэ хэблүүлээ. Тэрэшэлэн «Һэрилгэ» гэжэ кинофильмын сценари бэшэнхэй.

Чойжолын Чимидэй оршуулһан В. Шекспирэй «Отелло», Пушкинай «Евгений Онегин», мүн В. Маяковскиин, Н. Вапцаровай шүлэгүүд үндэр сэгналтэдэ хүртөө.

Гадна Чойжолын Чимид Монгол оронойнгоо мэдээжэ журналист юм. Гүрэнэй университет түгэсхэһэнэйнгөө удаа 1954 онһоо эхилжэ «Үнэн» газетэдэ элдэб тушаал эзэлэн хүдэлөө. Тиихэ зуураа хилын саагуур оло дахин ябаһан, һонирхолтой замай тэмдэглэлнүүдые, очеркнуудые, репортажуудые хэблүүлһэн байха. Жэшээлхэдэ, «ТУ-гээр ниидээд, түүгээр ябаһамнай» гэдэг монгол журналистнуудай зохёолнуудай согсолбори соо тэрэнэй бэшэһэн һонирхолтой тэмдэглэлнүүд толилогдонхой.

Үнгэрэгшэ зун Алжирай ниислэл хото Алжирта болоһон түрүү үзэл баримталдаг журналистнуудай уласхоорондын гурбадахи уулзалгада Монгол ороноо түлөөлжэ, Хитадай журналистнуудай холбооной түлөөлэгшэдэй бүдүүлиг ааша, харата муухай ябуулгануудые шүүмжэлжэ, хурса үгэ хэлэһэн юм.

1963 ондо Ч. Чимид Гүрэнэй шанда хүртэһэн байна.

АЛТАН ДЭЛХЭЙДЭ ТҮРЭҺЭМНИ УШАРТАЙ

Алтан дэлхэйдэ түрэһэмни ушартай.
Абынгаа гэрэй амар тайбанине эбдээд,
Ашата эхэеэ арбан һара зобооһоной эсэстэ
Анхан үрэнь боложо баярлуулха гэһэмби —
Алтан дэлхэйдэ түрэһэмни ушартай.
Гэрэлтэ оршолондо түрэһэмни ушартай.
Гэмгүй шубуудай үүры эбдэжэ, үндэгынь низалаад,
Гэбэшье һүүлдээ, ухаан орохынгоо тэндэ,
Гэнэн наһаа шаналжа, зобожо ябаха гэһэмби —
Гэрэлтэ оршолондо түрэһэмни ушартай.
Аглаг дэлхэйдэ түрэһэмни ушартай.
Адуу манажа дадаһан атархан тала нютагтаа
Анхан дурантаяа ушаржа, нимгэн сэдьхэлээ уяраагаад
Аза дутажа наһан соогоо гуниглаха гэһэмби —
Аглаг дэлхэйдэ түрэһэмни ушартай.
Тооһото хорвоодо түрэһэмни ушартай:
Тохойн шэнээн үрынгөө уйлахын һуниндөө шагнажа,
Түрэһэн эсэгынгээ эдлэһэн зоболон баяр хоёрые
Тэрэл ёһоорнь өөрөө амасажа мэдэхэ гээлби —
Тооһото хорвоодо түрэһэмни ушартай.
Дуулим хорвоодо түрэһэмни ушартай:
Дуулажа һуугаад эхынгээ уйлахыень үзэхэдөө
Дунда тиимэ шадалай шэнгэжэ байдагые мэдээд,
Дуу өөрөө зохёожо дуунтаяа ажаһууха гэһэмби —
Дуулим хорвоодо түрэһэмни ушартай.
Хүрьһэтэ дэлхэйдэ түрэһэмни ушартай
Хүлэгэй нюрганһаа һалангүй түрэһэн нютагтаа ажаһуугаад,
Хүбүүнэй сэдьхэлээр Эхэ
орондоо дуратай һэн гэжэ
Хойто үеэрээ ама бардам
дурдуулха гэһэмби —
Хүрьһэтэ дэлхэйдэ түрэһэмни
ушартай.

Л. ТАПХАЕВ буряадшалба.

...ИИНЬ ГЭЖЭ ТАНЯАБ?

...н дундуур морин сэрэг
...руулан түргэн үнгэрбэ.
...у зантай нэгэ хүүхэн
...н ёһолоод үлэбэ.
...а байһан һүнһөө
...жа дээшэнь үргэбэ.
...ул нюдөө ялалзуулан,
...ан гэгшээр миһэрбэ.
...инь гэжэ таняад,
...үхэн ши энеэбэш?
...инь гэжэ юрөөгөөд,
...гаан һүеэ үргэбэш.
...н дундуур морин сэрэг
...руулан дабхяад үнгэрбэ.
...уу наһанай залуушууд
...жа ханхинаад үнгэрбэ.
...уу үхинэй хажуугаар
...н шэнги үнгэрбэ.
...й тооһо манаруулаад,
...н харан үнгэрбэ.
...инь гэжэ таняад,
...үхэн ши энеэбэш?
...инь гэжэ юрөөгөөд,
Сагаан һүеэ үргэбэш?
...н дундуур морин сэрэг
...руулан дахяад үнгэрбэ.
... нютагай сэбэр басаган
...рхажа ёһолоод гээгдэбэ.
...йе энэ юрөөгөө гэжэ
...г бүхэн бодоол лэ.
...ин һайхан үхние
...хэл соогоо озоо лэ.
...инь гэжэ таняад,
...үхэн ши энеэбэш?
...инь гэжэ юрөөгөөд,
...гаан һүеэ сасабаш.

СУХЭ-БААТАРАЙ ТУГ

Арадай партиин алдарта дуудалгаар
Ашата шэнэ байдалай түлөө,
Араатан дайсантай тулан тэмсэһэн
Арад түмэниие зоригжуулһан

Сухэ-Баатарай туг оройдомни
Тэнгэри мэтэ намиржа байна.
Сухэ-Баатарай зориг сэдьхэлдэмни
Тэнюун дураар долгилон байна.

Баатар тэмсэлэй эхиндэ түрэжэ,
Бахатай хэрэгэй дунда хатуужажа,
Баярта үедэ түрэһэн бидэнэй
Баясхаланта этигэлэй һулдэ болоһон

Сухэ-Баатарай туг магнайдамни
Нарандал арюунаар гэрэлтэжэ байна.
Сухэ-Баатарай хэрэг ажалдамни
Набшадал һалбаран дэлгэржэ байна.

Һаруул гэгээн ерээдүйн сагые
Һанаһан сэдьхэлэйм эхэ болгоһон,
Һанажа һарбайжа һүгэдэн ябаһан
Һайхан булэнэй орьёл болгоһон

Сухэ-Баатарай туг зүрхэндэмни
Эхэ Орондомни лугшажа байна.
Сухэ-Баатарай зам нюдэндэмни
Эрдэнидэл ирагуу туяатай байна.

Вл. ПЕТОНОВ буряадшалба.

ҺАРАТАЙ ҺУНИИН ДУУН

Наранай хоорондо һара байрлаха
Намжаа түбиин гэрэл хубитай.
Наһанай хоорондо дурлан
хайрлаха
Амараг сэдьхэл ханиин золтой.
Ододоор тохёоһон һонин
тэнгэридэ
Онгон һара мүнхэ айлшан.
Оршолондо заяагдаһан энэ
наһанда
Минии амараг хододоо сайхан.
Ургыта дэлхэйе һүн шэнги
гиигүүлдэг
Урдын һарада хүншье дуратай.
Энхэрэл дураараа хүн намай
сэнгүүлдэг
Эелдэр шамдаа бишье
хайратайб.
Наранай хоорондо һара
байрлаха
Намжаа түбиин һайхан заншал.
Наһанай хоорондо дурлан
хайрлаха
Намда мүнхэ хуби заяан лэ!

ТАНИЛСАГТЫ:

Бэгзиин ЯВУУХУЛАН

Поэт Бэгзиин Явуухулан 1929 ондо Завхан аймагай Жавхалан сумын аншан хүнэй булэдэ түрөө юм.

1959 ондо тэрэ Москвагай М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна институт дүүргэжэ, ородой литературатай гүнзэгытөөр танилсаа, совет уран зохёолшодтой хани халуун барисаатай болонхой.

«Бидэнэй хүсэл» (1953), «Сэнхир мандалын тэнгэри» (1954), «Мүнгэн хазаарай шэмээ» (1961) гэһэн уянгын шүлэгүүдэй согсолборинуудые хэблүүлээ. Тэрэнэй бэшэһэн «Илалтын жэгүүр» гэжэ пьесэ Улаан-Баатар хотын Уласай драмын театрта амжалтатайгаар табигдажа байна.

Б. Явуухуланай шүлэгүүдэй номууд Советскэ Союзда, Польшодо, Чехословакида хэблэгдээ, мүн дэлхэйн арадуудай хори гаран хэлэн дээрэ зарим шүлэгүүдынь оршуулагдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Б. Явуухулан оршуулгата амжалтатайгаар хэнэ. Жэшээлхэдэ, Ленинэй шангай лауреат, таджик поэт Мирзо Турсун-заде гэгшын «Тэргэшэ Хасан» гэжэ поэмэ, Гёте гэгшын уянгын шүлэгүүдые оршуулаа.

Мүнөө Б. Явуухулан Гүрэнэй шанда дэбжүүлэгдээд, һүүлшын турта оронхой.

Монгол орондо элдэб янзын үрэ жэмэсүүд элбэгээр ургуулагдадаг болоо. Зураг дээрэ: монгол басаган сэсэрлиг соо яблоконуудые суглуулжа байна.

АРБАН СЭРЭГШЭДЭЙ БОДОЛ

РАССКАЗ

С. УДВАЛ.

...н сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно...

...най дарга һаяхан хажуу... үнгэрһэн сэнхир дурдан дэ... хүүхэнэй жуунхалзаһан ха... харасаяа тулгажа, ямар... жэгтэй илдамаар миһэлзэбэ. ...ямар лэ ушартай хаб? Магад ...инь байжа болоо гү? Эх, ...и даа, дарга хүн байгаадшье ...а, урин хөөрөө дэлгэхэ дүү... тэй бшуу, тиихэдэнь бидэ... гээшэбибди. Тииһээ тиитэ... нэрынь ха гү, али бэшэ Дэмбээһээ асуухал байна даа. ...руу харанишьегүй гараха ...жуумалзаһан эхэнэр бэ?» — ...рбан сэрэгшэдэй эгээл һүүлдэ ...н нюргаар набтар Жамбаа бо...рьюулнэ.

...үедэ тэдэнэй дарга Дэмбэрэл ...ахалха даргые харамсаараа ...е номгон зогсоогоод, яарал... яридлажа эхилнэ.

...н-Баатарай нэгэ техникумэй ...хэшээлээ түгэсхөөд, хажуу... шууяатай нэрьеэтэйгээр ...шахуу гарахадань, номгон ...байгаа арбан сэрэгшэдэй анхарал тэдэндэ татагдажа, ...инь ямаршьеб урин зөөлэн ...йхалтай сог заляар халяад... Баранай түрүү зогсоһон ба...дэр бэетэй, нюур шарайгаар... ...гүй хоёр сэрэгшэдэй хорхой ...э, нюдэдынь илангаяа согтой... ...лалзан, маанад лэ уруу хара... ...шэниие анхарнагүй, бидэб... ...э досоогоо шэбшэнэ, теэд ...даншье үндэһэгүй бэшэ хаш...

...н сэрэгшэд абяа аниргүй ...л болон зогсоно.

«Би мүнөөдэр Валданһаа дутуугүй ажаллаха гэжэ ехэл шиидэн бодоһон хүм, теэд бүтэбэгүйл даа. Бетоной зуурадаһа саг соонь үгөөд байбалнь, хай мэдэнэгүйб даа, хэмнай хэнээ... Албаяа дүүргэхэдээл Дархан хото ошожо, ород аханартай хамта ажаллаха байна, баян дүй дүршэлһөөнь хүртэлсэхэб. Олон лэ юумэндэ һураха һэм. Одоол тиихэдэ гурба дахин һайшаалда хүртэһэн Балдантай туршахаяал туршаха, үзэлсэхэеэл үзэлсэхэ бэлэйб. Тиибэ яабашье энэ һара соо юу хэжэ шададагаа харуулхаяал харуулхаб» — гэжэ тэдэнэй нэгэн хороо бусалан шэбшэжэ, арбан сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно.

«Үглөөгүүр эртэ гал хүүесэ түлеэд, хонхон тогоон соо хониной тарган гуя хэжэ, баншатай шүлэ гаргажархёод халбагадажа һуубал мүн лэ гоё һэн даа», — гэжэ дундашагуур зогсожо байгаа нэгэнэй һанаад орхиходонь, нюдэндэнь түрэһэн тоонто гэрынь үзэгдэхэдэл гэнэ. Сагаан һарын үеэр Хан уулын орой шэнги далбагар томо бүүһэг табаг соо хэжэ, айраг халаажа, хэблэһэн бообо табаг соо обойтор табяад, эхэ, эсэгэ хоёрынь үнэгэн малгайгаа һэхэжэ үмдэнхэйнүүд һайндэрөөр айлшадаа золгон байдаг бэлэй.

Арбан сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно.

«Техникэ шудалһан хүн хаанаш газардахагүй даа. Сэрэгэй албанда мордохо дээрэм: «Автомашинын жолоошон болоод ерээрэй» — гэжэ нэгэдэлэй дарга гарыемни баряа һэн. Тиихэдэнь эндэ би бетон зууража, хорхой шэнги шоройтой носолдожо байхаб. Байза, даргадаа ушараа хэлэбэлни юун гэхэ хаб», — гэжэ баһа нэгэ сэрэгшэ бодоно.

Арбан сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно.

«Халагни халаг, үглөөдэр хото орожо, шэнэ кино харадаг һаа, ямар гоё һэм. Теэд табилга абахын арга юуб», — гэжэ удаадахи нэгэниинь хажуугаарнь харанишьегүй, харасаараа юрэ шарбаад саашаа ябашаһан тугаарай басагадай хойноһоо хулгай нюдөөрөө харан харан бодолгодо абтана.

Арбан сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно.

«Ханын һони гаргаха болоходоол хамаг ажалаа нам тээшэ түлхихэ, тиихэдэнь зураг зурахаш, шүлэг бэшэхэш. Теэд һайн гэжэ хэлэхэ хүн үгы. «Номгон тэмээ ноолоходо амар» гэжэ иигэнэ гү?» — гэжэ нүгөөдэнь голхорно.

Арбан сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно.

«Ши ямар юумэндэ һуража, юу бүтээжэ байнаш?» — гээд лэ ахамни бэшэгээр асууха. Тиихэдэнь асари ехэ барилга дээрэ амжалтатай һайн ажаллажа байнаб гээд харюусахадам, үнөөхил асуудалаа дахяад лэ табиха юм. Нэгэтэ нэгэ «Одонгоор» шагнуулааб гээд бэшэжэрхёо һаам юун болохо хаб. Теэд ахамни захяа заабари үгөөд һалахагүй. «Ши Цултэмдагба, гуримтай яба, гурим журамгүйгөөр сэрэгтэ алба хэһэн хүн сагаа дэмы хосорооно. ямаршье юумэндэ һурахагүй, алдарта сэрэгэйнгээ дарамта болохо юм», — гэхэ мэтэһээ эхилээд лэ дууһашагүй захяа заабаринууд бэшэг бүхэн соонь байха. Үнэн дээрээ ахамни, заахан халаад орхибол, хүршындөө ороод: «Үндэр Лубсанай үри хүүгэд өөдэгүй ябаагүй юм. Манайш Цултэмдагба мүрөө алдахагүй, эсэгынгээ нэрэ бузараахагүй. Ажалда олоһон алдар габьяань фронт дээрэхиһээ юугээршье илгаагүй гэхэ мэтые лаб лэ ярина ёһотой. Ахайнгаа зан мэдэхэл байхабди.

«Үшөө арбан жэл болоходо, ниислэлнай бүришье хүгжэһэн байха, — гэжэ бодолоо энэ сэрэгшэмнай үргэлжэлүүлнэ. — Тиихэдэнь би хүбүүгээ дахуулаад эндэ ерэжэ, мүнөө барижа байһан гэртэ хүрэжэ ерээд, абашнил энэ байшан бодхоолсоо юм гэжэ хэлэхэб». Тэрэнһээ уламжалан албанда абтаһан хойноонь гараһан хүбүүнэйнгээ дүрэ зураг хармаанһаа абажа хараһайб гэжэ ехэтэ хорхойтоно.

Арбан сэрэгшэд абяа аниргүй жагсаал болон зогсоно...

Хүнэй бодол һонин юм даа. Нюдэ сабшаха зуураа хүдэлэнгүй, хүдэлхэ эрхэгүй зогсожо байһан хүнэй сэдьхэлдэ түмэн ондоо бодол орожо гаража, уула уһа гаталжа, нютаг газартаа ошожо байха шэнги болохош. Үгышье һаа, ажалай амжалтаар суурхажа, «Одон» медальда хүртэхэш, жолоошо болоод шэнэхэн машина шэнхинүүлэн ябахаш, саахар бообо садатараа эдихэш, сайхан бүсгүйтэй кино хаража һуухаш... Хүдэлхэеэл болёод зогсоходо, хүнэй бодол гүйсэтэй юм гэжэ арад зон дэмы хэлсэдэггүй ха юм даа.

Абяа аниргүй жагсаал болон зогсоһон арбан сэрэгшэдэй хажуугаар бишье үнгэрөө һэм, тиихэдээ тад ондоо арбан сэрэгшэдые кинодо хараһанаа ойндоо оруулааб.

Урда Вьетнамай түб Сайгоной уйлсэдэ хүлнүүдээ алсад гүүлэн табинхай, автомат буунуудайнгаа амые амгалан ябаһан хүн зон тээшэ шэглүүлэнхэй зогсоо. Нэгэниинь гартаа бариһан ташуурайнгаа үзүүрээр хажуугаарнь гараһан бүлэг залуу басагадые шарбажархёод, арзайтараа энеэхэ юм. Нүгөө зариманайнь нюур шарайгаар буляаха, эдлэхэ дээрмэдэхэл, алаха, хюдаха, дайгаа түргэн дүүргэжэ, баяжанхай нютагаа бусаха гэһэн һаналтайень гансата таахаар бэлэй. Харин гансал нэгэниинь муухай тама уруу шэдэлүүлэн ерэһэндээ, хүнэй шуһа горхолуулан урдахуулһандаа сэдьхэлээ тамалан, сэхэ хараха нюургүй зогсоо һэн.

...Богдо уулын саанаһаа үүлэд һүндэрлэжэ, орохо болоһон наранһаа улайрна, уняартаһан ногоон ойн дунда хоёр модод алтаран, шарлан харагдана. Номгон даа, арюун даа, амгалан даа Эхэ Монголойм үдэрнүүд.

«Алхаад марш», — гэһэн команда дуулдажа, Улаан-Баатарай арбан сэрэг хүлөө олон сэхэ алхалжа, тахатай гуталай нэгэ жэгдэ шэмээнтэй тэдэнэй һэргэлэн дорюун аялга ниилээдхинэ. Барилгын хүндэ ажалһаа бусажа ябаһанай, ядарһанай шэнжэ сог галта нюдэд сооньшье олохогүйт.

Арбан сэрэгшэд байра уруугаа алхална. Арбан залуу сэрэгшэдэй һанаан тайбан, арбан шэнэ сэрэгшэдэй ара таланьшье тайбан.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ
«Соёл, утга зохёол» газетэһээ абажа буряадшалба.

НАЙМААЛАГШАД — ҮБҺЭШЭД, ТАРЯАШАДТАА

Сүлөөгүй үе — ургуулһанаа сабшаха, тариһанаа хуряаха сагнай дүтэлбэ хаям даа. Илангаяа ороо-һо таряанай гараса аймаг бүхэндэмнай ехэл жэгдэ һайн. Хаража, шагнажа ябахадашье баясамаар. Эндэ манай кооператорнуудай хубита лаб байгаа бэзэ гэжэ һанахадаа бүришье омог сэдьхэл түрүүлнэ.

Хүдөөгэй механизаторнууд — трактористнууд, комбайнернууд, бэшэшье улад машина техникээ заһажа, амбаар, амһартаяа бэлдэжэ байнхай бэзэ даа. Үбһэшэдшье зэһэшэнхэй. Теэд наймаалагшад юундэ тэдэнһээ гээгдэбэ гээшэб, баһал аниргүйхэнөөр бэлэн шахуу болошоод байнал. Юун бэ гэхэдэ, хүдэлмэридэ үмдэхэ гутал, хубсаһа хунар гэхэ мэтэ нютаг нютагуудта эгээл хүрэхэ соонь абаашахаһаа гадна үйлэдбэриин бусадшье шухала эд бараа нөөсэтэй элбэг байлгахын хойноһоо оролдогдобо гээшэ.

Жэшээнь, эгээл мүнөөдэрэй байдалаар аймпотребсоюзуудай складуудта 5000 аса, 11000 хажуур, 17000 булюу, хажуур сохихо 2000 алха дүшэ болон бусад эд бараануудые абаашаад байнабди. Теэд ойн соорхой, бургааһа шугынуудыешье ухашалха гээ һаа, нилээд һайн ногоон ургаа хаям даа. Бултадаа — үбгэн залуугүй, гарта хүлтөөрөө оролдожо, ниитынгээ малда жэл хахад соо бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряаха ёһотой хаямбибди. Тэрээнэй түлөө бидэшье иигэжэл оролдоно гээшэбди.

Үбһэ тэжээл хуряагшадые абаһаар лэ һайнаар хангахын тула совхозуудай дирекцитэй, колхозуудай правленинүүдтэй хэлсэжэ, автолавкануудай болон морёор ябуулха нүүдэл наймаанай маршрут, графигууд табигдана. Мүн ажалшадай зүгһөө зургаа мянга тухай захилнууд абтанхай. Тэрэ тоодо угаалгын машина, нейлоной трикотаж гэхэ мэтэ оролсоно. Юрэдөө хүдөөгэйхидэй эрилтэ захилынь хотодо ажаһуугаашадайхидһаа ехэ илгаатайшье бэшэ болонхой. Телевизорһээл бэшые бултыень лэ абана, хэрэглэнэ бэшэ аал даа.

Иигээд лэ хэрбээ хабарай тарилгын үедэ 82 автолавканууд республикын аймагуудта хүдэлдэг һаа, мүнөө июль һараһаа эхилжэ 92 автолавка ябажа гарахань гээшэ. Баһа морёор шэрэгдэхэ нүүдэл наймаан 45 газарнуудта, мүн наймаалагшагүй бүри олон ларегууд хүдэлхэ юм. Тиихэдээ нүүдэл наймаа эмхидхэлшэд, автолавкынхид ларегуудые өөһэдынгөө хиналта доро абаха, тэдэниие али бүхы шухала эд бараагаар хангажа, туһалжа байха юм. Энэмнайшье ехэ нэбтэржэ, дэлгэржэ байһан арга хаям даа.

Тэрэшэлэн ниитын эдеэ хоол үргэнөөр эмхидхэхэ тушаа ехэ анхарал табихабди. Мэргэжэлтэй тогоошоднай колхоз, совхозуудай столовонуудай ажал хүдэлмэридэ — — эдеэ хоолоо бэлдэлгэдэнь, амһарта жэмһэртээр хангагдалгадань саг үргэлжэ туһалха байна. Теэд амтатай, шанар һайнтай эдеэ хоол гээшэмнай ажалай бүтээсэдэ одоол юунһээшье үлүүгээр нүлөөлдэг бэшэ гү. Таряа хуряалгын үедэ Харлангай, Ехэ-Хүдэриин, Билютын, Ганзуринай, Хилганын, Пашинай, Култугай болон бусад ороо-һо тушаан абаха пунктнуудта столовонууд, буфедүүд саг үргэлжэ хүдэлжэ байха.

Мүн «сэдьхэлэй тэжээл» — номой наймаа одоол юундэ мартаба гээшэбибди. Промтоварна болон номой тусхай автолавкануудаар, ном зөөгшэдөөр дамжуулан, нилээд һонин олон, янза бүрииншье литература худалдагдаха, абтахашье бэзэ. Наймаанай эмхинүүдтэ бага хэмжээнэй болон хармаанай радиоприёмнигууд худалдагдаха.

Юрэдөө үбһэшэд, таряашадайнгаа жэншэдгүй һайнаар хүдэлхэ, баян ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй түргэн болзор соо хуряан абахынь тулада республикымнай кооператорнууд хамаг хүсэ шадалаараа оролдохо гээшэл даа.

Һүүлээрнь хуряалгын амжалтатайгаар дүүрээд байхада: «эндэ манай хубита баһал ехээр оруулагданхай», — гэжэ наймаалагша бүхэн омогорхон хэлэхэ бэзэ.

Ф. ДОБРЫНИН,
Буркоопсоюзай правлениин гэшүүн.

МУХТАР АУЭЗОВТА ХҮШӨӨ БОДХООГДОБО

АЛМА-АТА. Бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон «Абайн зам» ...а зохёолой автор Казагай элитэ уран зохёолшо Мухтар ...зовай хүүрэй дэргэдэ хүшөө ...тын баярай ёһолол июнийн 25-да Алма-Атада болоо. ...энэ хүшөөе Ураалай бүхэ сагаан мрамораар скульптор Вучетич бүтээһэн байна. Тэрэ... үндэрынь хоёр метр. Тэрээн ...э Ауэзовай дүрсэ тобойтор ...лагдэнхэй. «Мартагдашагүй ...нүүдые дэлхэй дээрэ үлээһэн ...хэзээдэшье мүнхэ» гэжэ Казагай агууехэ гэгээрүүлэгшэ Абай ...нбаевай хэлэһэн үгэнүүд хү... дээрэ һиилэгдэнхэй.

...ЭГЭЭН ТҮРГӨӨР ЯБАДАГ ПОЕЗД

МОСКВА. Пассажирнуудай № 5 ...пресс энэ жэлдэ анха түрүүнээ ...инградһаа Москвада июниин ...да ерээ. Энэ хадаа манай орон ...орхи эгээн түргэнөөр ябадаг ...эз юм. 650 километртэ тус ...эз 5 час 20 минутын турша ябадаг. Зарим участогуудта ...й турша соо 160 километр хү... түргөөр гүйдэг байна.

ТАСС-ай корреспондентдэ Зам ...лсаанай министерствынхидэй ...дэсэһэнэй ёһоор Москва Ленин... хоёрой хоорондо үдэрэй сагта ...даг гурбан экспресс бии. Тэдэ... зургаа хүрэхэгүй часай турша ...тус замые гаталдаг юм. Эдэ ...эзнүүд ехэ хүндэтэй болонхой. ...эн креслэнүүдтэй аятай зохид ...онуудһаа поёзднууд бүридэнэ. ...эн доро 800 гаран пассажирые тэдэнэр тус бүридөө зөөдэг байна.

Түрэл орон доторнай

Ондоошье замуудаар түргөөр гүйдэг пассажирска поезднууд ябадаг. Москва Брест хоёрой хоорондохи замда эдэ поезднууд часай турша соо 140 километр хүрэтэр түргөөр гүйлдэдэг. Ниислэлһээ, Крым, Кавказ, Ураал ошодог поезднууд часай турша соо 120 километр хүрэтэр түргөөр ябадаг байна.

ПРИМОРИИН СААДУУД

ВЛАДИВОСТОК. Приморийн үрэ жэмэстэ модонуудай совхозуудай трестын үрэ жэмэстэ саадууд болон виноградингууд 2.700 гектар талмай эзэлдэг байна. Сучан шадарай хадануудай хажуу талаар, мүн хизаарай бусад газарнуудтахи саадай модонууд сэсэглэжэ, сайран харагдадаг. Мүнөө садоводууд үндэр ургаса абахаар хүлеэнэ. Түрүүшээр гүлзөөргэнэ, удаань үхэр нюдэн эдеэшэхэ. Хизаарай ажалшад абрикос, груша болон яблока нилээд ехээр абаха байна.

Мүнөө жэлдэ трестын совхозуудта залуу виноградингууд үрэеэ үгэхэ юм. «Таежный изумруд», «Альфа» гэжэ сортын 400 гаран тонно эрхим һайн грозьдь абтахаар тухайлагдана.

ОЛДОХОНЬ ШУХАГ БЕЛУГА

АЛМА-АТА. Ураал мүрэнэй адаг багта колхозно загаһашад хахад тонно шэгнүүртэй белуга загаһа баряа. Тэрэнээ Гурьевска загаһанай консервын комбинадта тушаагаа. Энэ угаа томо загаһан cooһоо зуун килограммһаа бага бэшэ хара түрьһэн абтаһан байна. Каспиин юрын белуга центнер хахад шэгнүүртэй байдаг юм. Зарим заримдаа томошог, 200—350 килограммайшье иимэ загаһан дайралдадаг. Ураал мүрэнэй адаг шадар бариг-даһан 500 килограммай белуга загаһан олдохонь шухаг томо загаһан болоно.

Немец-фашис эзэмдэгшэдһээ Белоруссиин сулеэлэгдөөр 20 жэл гүйсэхэнь. Минскын Якуб Коласай нэрэмжэтэ талмай.
ТАСС-ай фотохронико.

Иимэ түрьһэн бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Арбан зургаан миллион үлүүтэй баанха түрьһэ комбинат мүнөө жэлдэ гаргаха.

КАЗАХСТАНАЙ КОКСОЛОГДОДОГ НҮҮРҺЭН

АЛМА-АТА. Ашагта малтамалнуудые бэдэрэгшэд Казахстанай газар дээрэһээ коксологдодог нүүрһэнэй 2 шэнэ — Самарска болон Завьяловска — уурхайнуудые элирүүлэн олоо. Советскэ Союзай Азидахи талын түргэн хүгжэжэ байһан металлургическа болон химическэ промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг иимэ нүүрһэнэй нөөсэ республика дотор таба хахад шахуу миллиард тонно болохо байна.

Коксолхын тулада жэл бүхэндэ 10 миллион үлүүтэй тонно нүүрһэ малтан абадаг шахтанууд Карагандагай нүүрһэнэй бассейндэ бии. Нүүрһэнэй шэнэ шахтануудай барилга эхилэнхэй. Тэдэниие ашаглалгада үгөөд байхада, бассейн энэ 10 жэлэй эсэс багаар коксологдодог түлишэ малтан абалгые 2 үлүүтэй дахин нэмээхэ юм.

ЗАБАЙКАЛИИН САГААН АЛТАН

ШЭТЭ. Областиин хони үсхэбэридэг районуудһаа бэлэдхэлэй пунктнуудта түрүүшын хэдэн олон тонно сагаан алтан тушаагдаа. Забайкалиин колхоз, совхозуудта гол олзо доход оруулдаг нооһо хайшалалга эхилээ.

Мүнөө жэлдэ хонишод 3,5 миллион толгой хони хайшалха, 122 мянган центнер нарин, нарибтар нооһо гүрэндэ худалдаха байна.

(ТАСС).

БУЯН ХЭЖЭ ЯБАҺААР...

(САТИРИЧЕСКЭ РАССКАЗ)

В. ЛУБСАНОВ.

Нухэд, битнай нэгэ үнэн болоһон ушар хөөрэхэмни. Бүри һаяхан дуулаа хүм. Хэлэхэмни гү?..

Улаан-Үдын гастрономые мэдэхэ гүб та даа. Тэрээн соо, үүдэнэй хажуудахана, жараад гарамгай наһанай Дулма хүгшэн газарта һуушанхай, тэндэһээ һаяхан худалдажа абаһан шара тоһоёо бидон руугаа яаралгүйхэн хэжэ һууба ха.

Хаанаһаашьеб үндэр багжагар бэетэй, һаглагар үһэтэй, тогтууригүйгөөр эрьелдэһэн уйтан онигор нюдэтэй, яһала барагаар хубсалһан хори гарамгай наһанай хүбүүн хүгшэнэй хажууда бии болошобо.

— Үү, хүгшөө, юундэ эндэ хүнэй хүл доро һуушоо гээшэбта?—Сайн!—гэбэ.

— Бараг даа, яаха һэм, эндэшни палааха юумэншье сэбэр хэбэртэй.

— Та хайшалхабта?—гээд мүнөөхи хүбүүн ехэл уриханаар асууба.

— Булагт...

— Аа, Булагтын алтайт?

— Тиимэ, тиимэ: Булагтын Адагайб.

— Теэ-э, теэ-э, би таниие хараһан байналби, би Булагтын Эхинэйб. Арбан хоёр часай автобусаар ябахана байнаб. Та хэзээ ябахабта?

— Арбан хоёройхёор гү? Эй, яагаа һайн юм, залуу хүн, тиигээ һаа сүг ябаял. Дасан ошоод, эсэхэ туйлдаа хүрөөд ябанаб.

—Дасанда мүнгэл гаргахаһаа бэшэ юун һайн юумэ байхаб даа. Би банкда мүнгөө асаржа хадагалаад ябанаб. Машина абахаа нөөсэлжэ байгаа хүм даа.

— Зай, байза, бишни яаха, хайшан гэхэ болонобиб даа? Арбан хоёр мэнэ болошохонь бэшэ гү?! Бууһан айлдаа ошожо энэ тэрэ юумэеэ суглуулжа ерэхэ байгаалби.

— Түргэн түхеэрээд ерыт даа, би автобусой станци дээрэ хүлеэгээд байгуужаб. Хойнотохоо һанаа һаатнай жолоошониие байлгахадамни болохо, танил юм.

— Яагаашье һайн юумэ гээшэб юрэдөө, буянтай, бурхантай хүн байжа шамтай уулзаба хаб,—хүгшэн ехэл яаража энэ тэрэ юумэеэ хам хум эблүүлээд, хэдэн дабхар хубсаһанайнгаа саагуур эбдүүсэн һабардажа, дүрбэ дахин нугалһан арбан түхэриг хүбүүндэ һарбайба:

— Жэжэ мүнгэн үгыл даа. Оройл энэ арбан түхэриг үлэһэн байбал, далаад түхэригтэй ерээ һэм... Шимни билет абажа байлши даа. Бишни юу хээхэнээ суглуулаад, дары ошохоб. Ай, хөөрхы, гэлэн ламбагайда үргэл үргэһэнэйм буян иигэжэ харагдаба ха юм. Биш сагтаа, сагтаа...

Тэрэ хоёр ехэл яаража газаашаа гараба. Хүгшэнэй хүндэ сүүмхэеэ үргөөд саашаа харайхаяа байхада мүнөөхи хүбүүн энеэбхилэн байтараа:

— Эй, хүгшөө, энэ хүндэ сүүмхэ шэрээд яахатнайб, би станци абаашаад байһуул,—гээд хойноһоонь гүйжэ ерэбэ.

— Үгы, тиигыш-ээ, үтэлтэрөө ухаа орохогүй гэжэ намһаал удхатай. Барилши даа, ехээр бү һэжэрээрэй. Шэл амһартаашье, зүнтэг үбгэнөө баярлуулхаяа хахад шэл хон-я, юун бэлэй даа...

— Аа, коньяк гү?

— Тиимэ, тиимэ, болгоожо ябаарайл даа, хүбүүмни. Биш энэ гэһээр... Яагаа аза талаантайгаар золгобо гээшэбиб,—гэһээр хүгшэн хүбүүндэ сүүмхэеэ үгэжэ, саашаа һахы һалаг жороолшобо.

Мүнөө хүгшэн бууһан айлайдаа гүйхэ тооной орожо ерээд, хүлһөөшье аршаха сүлөөгүй энэ тэрэеэ суглуулжа оробо.

— Үгы тамнай яатараа яараба гээшэбта?—гэжэ гэрэй эзэн эхэнэр хүбүүгээ эдеэлүүлжэ байтараа гайхангяар асууба.

— Ябахамнил, нютагайнгаа хүбүүнээр яг золгошооб.

— Юугээр, таксигаар гү?

— Үгы, арбан хоёрой автобусаар.

— Арбан хоёрто ябадаг болоо юм гү? Расписанияа һэлгээ алтай?

— Мэдээгүйлб-еэ, юрэдөө, арбан, хоёртол гэнэл даа. Залуу, эрдэмтэй хүнүүд мэдээл юм гээбы. Үгы мүнөө хэды боложо байнаб даа?

— Арбан нэгэ хахад.

— Тиигээ һаа үрдихэмни ха юм. Зай, ябахадаа оронгүйгөөр бү гараарайгты. Буладнай ажалһаа ерэхэ үды алтай?

— Ерэхэ болоо ёһотой. Үгы нэгэ аяга сай уугаад гарыт, харгыдаа.

— Сайлажа һуухаар бэшэлб-еэ.

— Зай тиигээ һаа, би таниис жаргалтаяа хүргөөд ерэһүү.

Тэрэ гурбанай гүйлдэхэһөө нааша станци дээрэ хүрэжэ ерэхэдэнь, нэгэ хоёр автобусууд зогсонхой, хүн зон үсөөншэг, эдеэлхэ нэгэн эдеэлжэ, һажаха нэгэн һажажа һууба.

Булаг ошохо автобус бэдэрээд, һурагшалаад, оложо ядахадаа, диспетчертэ ороходонь, «дүрбэн часта ябаха, расписани харанагүй аалта!»— гэжэ сухалтайгаар харюусаба.

Хүгшэн өөдэ руугаа ябажа, мүнөөхи хүбүүгээ хараашална. Орохошье, орохогүйш үүдэ татаба. Тэрэнь үгыл аад, үгы даа. Барагар хүхэ шарайтай болошоод, һууридаа тогтонгүй нишэ тиишээ ябана, харгы руу хараашална. Һаглагар үһэтэй, онигор нюдэтэй тугаарайхи хүбүүндэ адлишье юумэн харагдабагүй.

—Үгы тэрэмнай хэнэй хүбүүн һэм, Булагай эхинэй гээ һэн гүт даа?—гэжэ хүргэлсэхэеэ ерэһэн эхэнэр гайхангяар асууба.

— Тиимэлби гээ һэл даа, хэнэй хүбүүмши гэжэ һураагүйлби.

— Юу?!

— Яагааб?—хүгшөө обогод гэжэ, һэжэглэнгеэр залуу эхэнэрэй нюдэ руунь гатэшэбэ.

— Оройдоо таняа үзөөгүй аад лэ... городто... Мүнөөхил, тэрэ хүнүүдэй хэлсэдэг, хүбүүнтэй золгошобо бэшэ аалта даа. Ай, халаг гэжэ даа.

— Юун хүбүүн, юугээ хэлэнэш.

— Мухаршэбэрэйхинээр уулзахадаа Мухаршэбэрэй болодог, хориинхидтай уулзахадаа хориинхи болодог — юрэдөөл нэгэ тиимэ буряад хүбүүн городто бии болоо, хүнэй мүнгэ мэхэлжэ абана гэжэ дуулдаа һэн лэ.

— Юу хэлэнэш...

— Бэеэр үндэршэг, һаглагар үһэтэй...

— Тиимэ лээ, тиимэл, тэрэ үхэмэршни ха юм. Гэртээшье хариха мүнгэгүй болоторни тонобо, тоншобо гээшэ гү, янданшни! Хайран тоһомни, үнэтэй архи, ухибүүдтээ абаашаха хонеэдни, аяга... ай, зайлуул, намайе мэхэлээд яахань гээшэб, юрэдөө,—гэжэ хүгшэн олон табые дурдажа, хараал шэрээл табиһаар һандали дээрэ һалд һуушаба.

— Эндэ юундэ һууха бибди даа, манайда ошоё, сай ууя. Дүрбэнэй автобусто һуулгахабди. Буладай ерэхэдэ милицидэ хонходуулхабди.

— Үгыл даа, сайшье ууха аргамгүй, хүлеэхэмни, магад ерэхэ аалам.

Дулма хүгшэн энэ тэрэ хүнүүдэй нюур шарай уһатанги нюдөөрөө шэртэжэ таняагүй талын хүнэй хайрламаар болошоод һууна. Тэрэнэй досоо хэзээдэшье ороогүй айбала хара һэжэг түрэжэ захалба.

«Байза, одоо иигээд лэ альга хооһон үлэбэл хаб»,—гэжэ хүгшөө бодоно. Гэнтэ тугаарайхи хүбүүнэйнь уйтан гүймгэ нюдэд ухаандань ороодхино. «Арбан түхэригөө гаргажа үгэхэдэмни түргэхэн лэ хармаандаа хэжэрхёод, нишэ тиишээ хултагашан, бүри ларуу болошоо бэлэйл... Нялтаганаһан золигто арбан түхэригөө үгэжэрхибэб... Үгы теэд, байза, тэрэ дасанда баһал тэрэ хүбүүндэ адли жаахан нюдэтэй.. баһа хүнэй урдаһаа мүртэйгөөр харахагүй ямар лабхагар хүн һуугаа гээшэ һэм. Үргэһэн тэрэ табин түхэригыем ламбагайда хүргөөл юм гээбы даа, али хүргөөгүй хадань иигэжэ... Үгы, үгы.. тиигэжэ һанаха нүгэл»...—гээд Дулма хүгшэн бэеэ һэгсэржэ, үргэл үргэһэнөө һэжэглэхэгүй гэхэдэнь, нюдэнэйнь урда хултагашалдаһан хоёр хүнүүдэй онигор нюдэд адлиханаар анигашалдаад, ябаһан ябадалынь дан элихэнээр һанаандань орожо байба.

...Дулма хүгшэнэй хүнгэн машинаар дасанда хүрэжэ ерэхэдэнь, хүн зон үсөөншэг байгаа һэн. Тиигэһээр байтар хуралай эхилхэ саг боложо, үргэл мүргэл үгэлгэнэй болоходо, Дулма хүгшэн эжэлүүдгүй ээлжээндэ зогсохо баатай болобо.

Столой саана үргэлэй мүнгэ суглуулжа, хажуудаа обоолжо һууһан ламансаг хүндэ наманшалан, Дулма хүгшэн хэлэхэ гэһэн үгэеэ мартахагүй гэжэ шэбэнэһээр дүтэлбэ.

— Энэ мүнгэ үргэл үргэнэб. Ганса хүбүүн Аюшамни дайнда унаһан юм. Басагамни, Хандасуу, үбшэлжэ наһа бараһаар жэл болоно байна. Би Дулма гэжэ нэрэтэйб, 67-той болооб. Үбгэмни — Лайдаб, мүнөө жара найматай. Нимэл хоёр зүнтэгүүд үлэнхэйбди. Ашанартайбди даа. Наһа бараһан үри хүүгэд... энэ утэлһэн үбгэн бидэ хоёрой ... айладхахын тула барижа байнаб,— хэдэнь столой саана һууһан хүн ... гойгоошье үргэнгүй, шар шур ... бэшээд, мүнгыень абахаяа гараа ... байба. Олон арбануудай улайлга... харахадаа тэрэ нюдөө уйтару... анигашан энеэбхилжэ, яталаатай... ра солхооб, гурба-табан түхэриг... доогуур тэдэниие шургуулжар...

Дулма хүгшэнэй үшөөшье һа... ябаһан юумэеэ хэлэхэ гэхэдэнь ... нонь байһан хүнүүд урагшань ... хеэд, хашхаралдаад, юумэ хэлү... гүй. Хүгшөө тэмтэрһээр ном унш... нюдөө анишоод һууһан, тоһо лэ... һэн нюуртай ламбагайда дүтэлжэ, ... нөөхиеэ бүри һайнаар хэлэхэ гэ... маншалан дохиходонь, толгой даа... няс лэ гэшэбэ. Хүгшэнэй амаа а... жа үрдеэгүй байтарнь: «адис аба... даа, хүгшөө, хойшоо бологты!» ... бадарган абяан дуулдаба.

Эдэ бүгэдые дахин хаража, Ду... хүгшэн мүнөө бодолгото болож һуу... ха юм. «Ай зайлуул гэжэ даа»— ... тэрэ хүндөөр һанаа алдаба. «Теэ... гэрһэн юумэн үнгэрөөл ааб даа— ... гээд һанаагаа заһаруулха гэхэ... тоһо лэбшэһэн, нялтаганаһан н... нууд, хултагашаһан нюдэд баһа ... урдань харагдаад, бүри яашье һа... үгэнэгүй. «Хэдэн һара соо суглуу... пенсиһээмнай түхэригшье үлэб... Юрэдөө буян болохол юм гээбы даа»— гээд Дулма хүгшэн һанаа алдажа һу... гаа бэлэй.

ХАРАТА ҺАНААШАЛГАНУУДАА ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЬЭЭР

США-гай президент Джонсоной үгэһэн тусхай самолёдоор Турциин премьер-министр Исмет Иненю Анкараһаа июниин 22-то Вашингтон ниидэжэ ошоо. Грециин премьер-министр Папандреу удаадахи үдэрынь Вашингтон орохоёо гараа. «Кипрэй асуудалаар» Джонсонтой хэлсээ хэхэ зорилгоор тэдэнэр тиишэ ошоһон байна. Иненю Папандреу хоёр США-да аяншалгаяа дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Лондон болон Париж хүрэхэ уряалтайнууд болоо гэжэ элирээ. Эдэ ниислэлнүүдтэ мүн лэ «Кипрэй асуудал» зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Ямар шалтагаанһаа баруун гүрэнүүдэй ажал ябуулагшад Кипр тушаа иимэ ехэ һанаашалгануудые гарганаб? Энэ орондо болоҗо байһан ушарнууд тухай, «Кипрэй асуудал», Кипрэй республикын бүрин бүтэн, ойроо хүртэшэгүй байлгада тохёолдодог аюул тухай мэдээсэлнүүд яахадаа бүхы дэлхэйн хэблэлэй хуудаһануудта таһалгаряагүй тунхаглагданаб?

Зэбсэттэ тулалдаануудай эхилжэ, Кипртэ дэлхэйн олониитын һуларшагүй анхарал хандуулдаг болоһонһоо хойшо хахад жэл үлүүтэй саг үнгэрөө. Арал дээрэ ООН-ой зэбсэгтэ хүсэнүүд ороһоор гурба һара болоо. Тиихэдэ тоонь 7 мянган хүн болонхой (энээндэ Англиин сэрэгүүд оролсоногүй). Англиин сэрэгүүдэй эндэ байлгаэб найрамдал хангаха аша туһада, тэрэ байтагай, Кипрэй арадай диилэнхи олонхиин дура хүсэл болон эрмэлзэлгэдэ огто таараланагүй. Эндэхи байдал тогтууритай болохо, киприодуудай —гретүүд болон турканuудай—хоорондохи арсалдаан һайса шиидхэгдэхэ гэжэ һанахаар байгаа бшуу. Зүгөөр тиимэ юумэн болоогүй.

Эдэ хоёр бүлгэмэй хоорондохи харилсаан яахадаа мүнөө хүрэтэр гүримшуулагдаагүйб гэхэдэ, энээндэ Кипр тушаа харата һанаашалга нэтэрүүгээр баримталдаг Англи, США, НАТО-гой бусад оронууд зэмэтэй. Имагтал эдэнэрэй ябуулгаһаа уламжалан «Кипрэй асуудал» бии болоо, имагтал эдэнэр элдэб эсын мэхэ гохо, хёмороо гаргажа, орон доторхи байдалые шахардуу шанга зандань үлөөхые мүнөө оролдодог.

Эдэ мүрэнүүдые бэшэжэ байһан хүн Кипртэ жэл хахадай турша соо ТАСС-ай корреспондентээр хүдэлһэн юм. Тиимэһээ «Кипрэй асуудал», «Кипртэхи бэрхэшээл» гэхэ зэргын үгэнүүдые кавычка соо абаһаниинь тушаан болоһон ушар бэшэ. Сэхэ руунь хэлэхэдэ «Кипрэй» асуудал гэжэ байгаагүй юм. Харин арсалдаан гарадаг, тиихэдэ арал дээрэхи грекческэ болон турецкэ бүлгэмүүдэй хоорондохи зүрилдөөс Кипрэй арад өөрөө хүнгэхэнөөр шиидхэжэ шадаха. Имагтал НАТО-гой гүрэнүүдэй зүгһөө тэрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгые болюулха хэрэгтэй. Киприодууд—хоёр бүлгэмэй түлөөлэгшэд—хэдэн зуун жэлэй туршада хоорондоо эбтэй эетэйгээр ажаһуудаг байһан юм. «Хубаажа абаад, эзэрхэ» гэһэн өөһэдынтөө ехээр дурладаг онол аргада үндэһэлэн өөрынгөө политикые бэелүүлдэг англиинхид иимэ хёмороо үүдхэһэн байна бшуу.

Баруун оронуудай комнолшодой зэрэглэдэг шэнгеэр «Кипрэй асуудалые» ойлгохо болоо һаа, Кипртэ Англиин сэрэгэй баазануудые үлөөхэ асуудал, илангаяа мүнөө үедэ НАТО-гой гэшүүн байһан хоёр ороной—Грециин болон Турциин хоорондохи харилсаанай асуудал болоно. Эгээл энэнь НАТО-гой удамаршадай һанаа зобооно.

Өөһэдтэнь баадхагдаһан Цюрихско-Лондонско хэлсээнүүдһээ арсаха гэжэ Макариосай правительствын шууд шиидэһэниинь ямар удхатайб гэхэдэ, Кипрэй республикын бэеэ даанхай байдалда хамааралсахые оролдодог зарим гүрэнүүдэй, хамагай түрүүндэ Англиин эрхые хаһана; энэ хадаа Кипртэхи Англиин баазануудые үгы болгохо тухай асуудал табина. Тэндэнь ядерна зэбсэг бии гэжэ баруун оронуудай хэблэл мэдээсэһэн байха юм. Эдэ мэдээсэлнүүдынь мүнөөшье хүрэтэр худал гэгдээгүй байһаар. Кипртэхи үсөөнхи зон бологшо турканuудай хүтэлбэрилэгшэдые Турциэлитээр, шууд сэхээр дэмжэдэг, Кипртэ Турциин сэрэгүүдэй добтолон орохо аюул тохёолдодог. Энээнһээ боложо, Турциин болон Грециин—«ханинарай», НАТО-гой талаа союзнигуудай хоорондо зэбсэгтэ тулалдаанууд һүүлэй үедэ болохоёо һанажал байдаг. Энэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэлэй Дундада далайдахи хубинь хүсэд һандаран һалажа магад болонхой. Эгээл иимэһээ «Кипрэй асуудалые» өөһэдтөө тааруугаар шиидхэхэ гэжэ НАТО-гой гол гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй яаралтайгаар һэдэлгэ гаргадагынь гайхалтай бэшэ байна. Кипртэхи хэтэрмэ үһэрюу турканууд өөрынгөө правительство байгуулха, сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ гүйлтатайгаар Турцида хандаха гэжэ һанаашалдаг болоһониинь элитэ. Энэ һанаашалгыень бүрин дэмжэһэн Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кипртэ түбэй болон хоёр нютагай правительстватай федераци байгуулха, үндэһэ яһанайнь талые харан аралай хүн зониие нүүгаруулан хубаажа һуулгаха (600 мянга хүрэхэгүй зонтой бишыхан орондо 3 правительстватай федераци байгуулха) эрилтэ май һарада хэһэн байгаа. Тиихэдэ, турецкэ бүлгэмэй хархис хүтэлбэри энэ һанаашалгаяа мэдүүлгээр хизаарлаагүй, харин тэрэниие бодотоор бэелүүлхэ зорилготой хэмжээнүүдые абаһан байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, турецкэ үндэһэ яһанай киприодууд худхалдажа һуудаг тосхонуудһаа имагтал турканuудай һуудаг тосхонуудта зөөлгэгдөө. Кипрэй полициин составта ородог турканууд нёдондо жэлэй декабрьда республикын правительствада эсэргүү зэбсэгтэ үймөө таталһан байна. Бусадшье хэмжээнүүд абтадаг байгаа.

Турциин правительство хүсэеэ харуулан, зэбсэгтэ добтолго хэхээр Кипрэй республикын правительствада нэгэтэ бэшэ заналта хэдэг һэн. Кипрэй асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ «аргагүй». Турциин сэрэгүүд заатагүй арал дээрэ орохо баатай болохо гэһэн үгэ хүүр Турцида олоор тараагдадаг юм. Турциин абадаг үһэрюу хэмжээ ябуулгануудһаа уламжалан Греци харюугай хэмжээнүүдые абажа, зэбсэгтэ хүсэнүүдээ дайшалхы зэһэнги болгодог байгаа бшуу.

Турциин зүгһөө заналтада харюу болгон Кипрэй парламент хадаа ороноо хамгаалхын тулада сэрэгэй бүгэдэ нииты уялгата албан тухай хуулиие июниин эхеэр баталан абаһан байна. Тэрэнэй ёһоор 18-һаа 50 хүрэтэр наһатай бүхы эрэшүүл национальна гвардида татагдажа болохо юм. Өөрыгөө хамгаалха шадабариие шангадхаха талаар республикын правительствын абаһан энэ болон бусад зарим хэмжээ ябуулганууд Вашингтоной, Лондоной һанаа ехээр зобоогоо. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр сэрэгэй талаар тон һулахан Кипртэй хөөрэлдэжэ дадашанхай байгаа бшуу.

Джонсонтой Иненю болон Папандреу гэгшэдэй уулзалгаһаа, Турциин болон Грециин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй саашанхи хэлсээнүүдһээ ямар үрэ гараха байһаниинь бүри һаяар эли болохол. Кипрэй арадай, тэрэнэй правительствын аша туһые харангүйгөөр «Кипрэй асуудал» шиидхэхые США Англи хоёрой оролдохо байһаниинь сохомтой. «Бэеэ даанхай наци зандаа Кипрэй саашадаа үлэхэнь бэрхэтэй» гэжэ Америкын «Нью-Йорк таймс» гэжэ нүлөө ехэтэй газетэ (Иненюгэй Вашингтон ерэһэн үдэр) мэдүүлһэн байна. Энэнь тушаан болоһон ушар бэшэл.

Зүгөөр өөһэдынгөө үнэн зүб тэмсэл хэхэдээ, Кипрэй арад гансаарданги бэшэ. Тэрээндэ Советскэ Союз, дэлхэйн эб найрамдалда дуратай бусад хүсэнүүд талархадаг.

Кипртэхи байдал тухай асуудалые ООН-ой Аюулгүйн Совет һаяхан дахяад зүбшэн хэлсээ. Кипрэй Республикын бэеэ даанхай байдалда харша ябуулга хэхэһээ ООН-ой гэшүүн бүхы оронуудай бэеэ барихые уряалһан уряагаа батадхаһан резолюци тус ороной правительствын зүбшөөлтэйгөөр Совет баталан абаһан байна.

Кипр тушаа империалистнуудай гаргадаг харата һанаашалганууд үргэлжэлһээр. Ороноо хамгаалхаар Кипрэй арадай эрид шууд шиидэнги байһаа дээрэһээ эдэ харата һанаашалгануудынь буруу һүрэхэл. Дотоодынгоо асуудалнуудые киприодууд өөһэдөө шиидхэхэ ёһотой: энэнэй тулада тэдэнэй хэрэгүүдтэ газаа тээһээнь али болохоор хамааралсалга дары болюулагдаха ёһотой.

Е. ПАВЛОВ.
(ТАСС).

Манай республикын Баунтын аймагта. Эвенк ангуушад отогоо урилжа ябана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Японой худалдаа наймаагаа социалис оронуудтай үргэдхэнэ

ТОКИО, июниин 26. (ТАСС). 1963 ондо социалис оронуудта Японой худалдаха эд бараан 18 процентээр нэмэхэ юм. Социалис оронуудһаа Японой худалдажа ябадаг юумэнүүд мүн лэ горитойгоор нэмэхэ байна. Энэ үе соо США-да Японой худалдадаг зүйлнүүд оройдоол—7,6, Зүүн-Урда Азиин оронуудта—9,8 процентээр нэмэхэ юм.

США-да болон Баруун Европын оронуудта Японой худалдадаг юумэнүүд удаанаар дээшэлнэ гэжэ Японой гадаадын худалдаа наймаан тухай правительствын мүнөөдэр тунхаглаһан «Сагаан дэбтэр» соо мэдээсэгдэнэ. Энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, баруун оронууд Японой эд бараан тушаа элдэб эсын газаашалга гаргадаг байна.

Англо-советскэ худалдаа наймаан

ЛОНДОН, июниин 26. (ТАСС). Англи Советскэ Союз хоёрой хоорондо хэрэглэлэй эд бараагаар наймаа хэлгын хэмжээн ойрын жэл хахадай турша соо 1,5 миллион шахуу фунт стерлинг хүрэтэр нэмэгдэхэ гээд худалдаа наймаанай министерство соносхоо.

Тиин 5,4 миллион фунт стерлингын советскэ хэрэглэлэй эд бараа Англи худалдажа абаха. Советскэ Союзда 4,9 миллион фунт стерлингын Англиин эд бараан худалдагдаха аргагай болоо.

Корейһээ америкынхид тонилогты

ПХЕНЬЯН, июниин 26. (ТАСС). «Корей корейнхидтэ хамаатай. Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл манай Эхэ ороной урда талын хубиһаа тонилогты. Корейнхид гадаадын ямаршье хамааралсалгагүйгөөр, амгалан, демократическа ёһоор Корейе нэгэдүүлхэ ёһотой» КНДР-эй арбан хоёр ниитын организаци үсэгэлдэр дэлхэйн бүхы арадуудта хандахадаа, иигэжэ уряалһан байна. Америкын империалистнуудта болон Сеулдэхи туһалагшадтань эсэргүүсэн эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө Корейн арадай тэмсэл хэжэ эхилһээр үсэгэлдэр арбан дүрбэн жэл гүйсэһэн байгаа бшуу.

Урда Корейдэ Америкын сэрэгэйхидэй гэмтэ ябуулга хэһэн тухай олон тоото баримтанууд хандалга дотор дурдагданхай. Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлые дэлхэйн арадууд, ниитын организацинууд, парламентнууд болон правительстванууд, уласхоорондын организацинууд буруушааха, Урда Корейһээ Америкын сэрэгүүдые гаргахын түлөө эрид шууд тэмсэхэ гэһэн этигэл найдабари хандалга соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэнэ.

КИПРЭЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

ВАШИНГТОН, июниин 26. (ТАСС). США-гай президент Джонсон Турциин премьер-министр Иненю гэгшэдэй хэлсээ хэһэнэй һүүлээр, Джонсон, Грециин премьер-министр Папандреу гэгшэдэй хэлсээн хоёр үдэрэй турша соо эндэ болоод дүүрэбэ. Хэлсээнэй үедэ гол түлэб Кипрэй асуудал зүбшэгдэһэн байна.

Толилогдоһон хамтын коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Кипрэй асуудалаар США-гай президент Грециин премьер-министр хоёр һанамжануудаа мэдэлсээ, энэ арал дээрэ амгалан тайбан байдал һэргээхэ, Кипрэй асуудал эсэслэн шиидхэхэ талаар ООН-эй Аюулгүйн Совет, генеральна секретарь У Танай гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгые хүсэдөөр дэмжэжэ байһанаа тэдэнэр элирхэйлэн мэдүүлээ. Иимэ шиидхэбэри демократиин болон үнэн зүб бодол баримталха гол ёһонуудта үндэһэлхэ зэргэтэй гээд Грециин премьер-министр тэмдэглээ.

Турциин премьер-министртэй уулзалга таарамжатай байха гэжэ тоолоногүйб, тэрээнһээ үрэ гарахагүй гэжэ һананаб гээд хэлсээнэй дүүрэһэнэй һүүлээр Папандреу мэдүүлээ. Кипрэй асуудал шиидхэхэ гансахан лэ зам бии. Эндэ ООН-эй Аюулгүйн Совет, зууршалагшад болон Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци туһалжа шадаха байна.

Гуантанамо Кубада эсэргүү хорото ааша гаргаха гуламта

ГАВАНА, июниин 26. (ТАСС). Кубын революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министерство иигэжэ мэдээсээ. Гуантанамодахи Америкын далайн сэрэгэй баазаһаа Кубын хилын харуулые үсэгэлдэр үдэшэ буудаа. Тиихэдэнь часовой Андрес Ноэль Лаурдует сээжэеэ хүндөөр шархатаа.

Энэ хадаа Кубын хилын харуулшадта Америкын баазаһаа байгша һарын турша соо хэгдэһэн хоёрдохи зэбсэгтэ добтолго болоно.

Түрэлхи хэлээ шудалая

„ГАН" ГЭҺЭНШЬЕ УДХАТАЙ ЮМ

«БАСАГАН». Арад зоной ажабайдалай хубилха хүгжэхэ бүри, ойлгосо мэдэсынь нарин сэхэ болохо бүри, али юумэнэй нэрэ бүриньше тодо, бүриньше эли тодорхой болгогдодог ушар хэлэн бүхэнэй хуулита ёһон болоно. Тиимэһээ буряадшье хэлэнэй үгэнүүд саг үргэлжэ хубилжа байдаг. Энээниинь «бацаг», «масаг» гэһэн үгэнүүдэй этимологи, изагуур гарбал, гэршэлнэ.

Монгол, буряад хэлэнүүдтэ эхэнэр, эмэ зоной зэргые илгаруулан гаргаха гэһэн олон үгэнүүд бии. Жэшээлхэдэ: эмэ эхэнэр, эжы, эзы, эзыхэй, ээж, нибии, үхин, окин, охин, бэри, хээтэй, абгай, абжаа, эмэгтэй, бүсгүй, хүүхэн, хоохэн, һамган, гэргэн гэхэ мэтэ. Теэд эдэнэй олонхинь одоогой монголшье мүнөөнэй буряадшье хэлэндээ бүгэдэ арадай зэргэ зандаагай үгэ болоҗо шадаагүй, ехэнхинь нютаг бүхэндөө ондо ондоо удхатай болоод, имагтал нютагай үгэ болонги.

Литературна буряад хэлэндэ «**басаган**» гэжэ үгэ «дочь», «девушка» гэһэн удхатайгаар һууриҗаа. Энэ үгэ «эхэнэр», «эмэ» гэһэн изагуур удхата үндэһэнһөө гараагүй, харин «**басаг**» гү, али «**бацаг**» гэжэ лаад, «воздержание», «запрет», «обет», «выдержка» гэһэн үндэһэн удхатай үгэһөө гараа юм. Ушар юуб гэхэдэ, «бацаг» гэжэ үгэ хуушан монголоор бэшээтэй номдошье, О. Ковалевскиин «Монгол-француз-ород словарьташье», эртын түүрэг хэлэндэшье «воздержание, запрет, обет» гэһэн удхатайгаар гарадаг. Тиихэдэ, урда сагһаа хойшо буряад хэлэндэ, монгол үгсаатанай хэлэндэ барандань —«**ган**» гэһэн суффикс бии байгаа юм. Энэ суффикс юумэнэй нэрэһээ юумэнэй нэрые гаргадаг суффикс болоно, тиин тэрэ гараһан үгэдөө «обладающий чем нибудь», «имеющий, хранящий, что-нибудь» гэһэн удхатай шэнэ нэрые бии болгодог. Тиимэһээ «бацаг» гэһэн үгэдэ «—ган» суффикс нэмэхэдэ, «бацаган» гэжэ болоод, «сээртэй, хорюултай» гэжэ гү, али «хранящий запрет», «имеющий обет» гэхэ мэтэ удхатай үгэһөө гараһан мүнөөнэй буряад хэлэнэй «басаган» гэһэн үгэ болоно. Энэ ушарһаа «бацаган» гэһэн үгэ анха түрүүндээ шажан шүтөөндэ хабаатай үгэ байгаа гэжэ сухайлхаар юм. Хожомоо шажантан бүлэг «обет», «воздержание» гэхэдээ «масаг», «масаглаха» гэдэг болоһоорнь бодоходо, «бацаган» гээшэнь али юумэ сээрлэдэг эхэнэр хүнэй нэгэ зэргые тэмдэглэхэдэнь таарамжатай байгаа ха.

Этнографическа талаар абаад харахада, урда сагай басаган хүнэй сээр хорюул, гайхал гээшэнь мүн бэри хүнһөө дутуугүй олон байна: басаган хүн хурим түрэдэ ошохогүй, минн байхагүй, айлаар зайхагүй, һурангүйгөөр гэртэһээ талаар ошохогүй г. м. Тиин гадаа талаһаа харахада, басаган хүн гээшэ уужа, татааһа, тохойгүй дэгэлтэй, тэрэнь басаган дэгэл гэжэ нэрлэгдэдэг ба хахалагдаагүй ганса гүрэлөө үһэтэй ябадаг байгаа.

Хожомынь энэ гансал үгэһөө «басаган болохо», «басаган болгохо», «хадамтай басаган», «хадамгүй басаган», «гэргэн басаган» гэхэ мэтэ үгэнүүд гараа юм. Эдэнһээ «гэргэн басаган» гээшэнь алишье словарьта үшөө гараадүй. Тиимэһээ энэ үгые тайлахада: «гэргэн басаган» гээшэмнай хадамые голоод гү, али хадамдаа голоогдоод, гэртээ хүгшэрһэн, түрэһэн басаган тиигэжэ нэрлэгдэнэ, ород дээрэ энэ үгые «старая дева» гэжэ оршуулхада зүйтэй.

ГЭРГЭН. «**—ган**» гэжэ суффиксаар мүн «гэргэн» гэжэ үгэ гараһан. Энэ үгые бүридэлөөрнь задалхада, «**гэр»—дом», «—ган**» гэһэн хоёр хубиһаа бүридэһэн байха. Тиимэһээ энэ үгые анха «домохозяйка» гэжэ гү, али «гэрээ барьяад байһан хүн» гэжэ ойлгохоор байһан болоно. Тиигээд мүнөөнэй хэлэнэй эрдэмтэд энэ үгые ородой «баба» гэжэ үгэтэй адли удхатай болгоно. Энэнь тиимэшье ехэ үндэһэгүй. Юуб гэхэдэ, хэрбээ «гэргэн» гээшын «баба» гээшэтэй тон адли удхатай байгаа һаань, буряад хэлэндэ «гэргэн басаган» гэжэ байхагүй һэн.

«ҺАМГАН. «**һам**, «**ган**» гэжэ хоёр хубиһаа бүридэһэн баһа эхэнэрэй нэгэ зэргые харуулһан үгэ ехэнхидээ «жена», «супруга» гэһэн удхатай байдаг.

Багсаахада, урда сагта **һам** гээшэ ехэ хомор, тиин гэртээл нэгэ һамтай аад, тэрэнь имагтал хэнэй гарта байнаб, хэн эзэниинь байгааб, тэрэнэй удхаар гараһан үгэ бололтой. Харин урда сагта басага хадамнажа а... даа, һам бэлэглэдэг гү, али һа... үһэндэнь хадхадаг ёһо заншал ... хүрэтэр дуулдаагүй тула энэ... эндэһээ үндэһэтэй гэхын аргагүй.

ҮБГЭН. Манай оршуулагшад ... хэлэнэй «наследи», «традици» гэһ... үгэнүүдые оршуулжа ехэ ядадаг. ... дэһэн буряад хэлэндэ тиимэ үгэ ... тэрэнь «**үб**» гэжэ юм. Тиин энэ ... эртэ урдын түхэлынь «эбү» гэжэ ... гаа болоно. Юуб гэхэдэ, хууша ... головор «эбүгэн» гэһэн үгэ, буряа... «үбгэн» гэжэ болодог.

Тиимэһээ «үбгэн» гэжэ буряад ... мнай «хранитель традиции, носите... наследия» гэһэн удхатай болоно. ... ушарһаа урда сагта үбгэд гээшэ ... хүндэтэй, аймнагтай хүнүүд яба... гээнэ. Тэрэньшье зүб юм. Яхад... гэхэдэ, залуу үетэн хамаг юумые ... гэдһөөл һуража абадаг байгаа. Х... хазаар, шудэр зайдахые мэдэдэг ... гааб? Хэн уг унгиия һайса мэдэ... байгааб? Хэн түрэл гаралаа мэдэ... байгааб? Хэн ан гүрөөлэй абари ... гын һайн мэдэдэг байгааб? Хэн ... арьяатанай һэжэглэхэгүйгөөр урь... занга табижа шададаг байгааб? Эдэ б... гэдые бүхы наһаараа эрхилжэ, бууры... голгойтой болоһон үндэр наһатан ... дэдэг байгаа ха юм. «Урид тур... олые үзэһэн» хүн лэ али дүй дурш... лөөр баян байгаа бшуу. Тиимэһээ ... гэдые хүндэлхэ ёһотойньшье тон ... Энэ заншал мүнөө мандашье үргэ... дэлгэрхэ ёһотой.

Б-Д. БАДАРАЕВ,
БКНИИ-гэй хүдэлмэрилэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: нүхэр Н. С. Хрущевой Швецидэ айлшалжа байһан тухай ТАСС-ай мэдээсэл; совет-шведскэ хамтын коммюнике; Корейдэ болоһон дайнай дүүрэһээр 14 жэлэй ойтой дашарамдуулан, эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедэй мэдүүлгэ; ВЦСПС-эй Пленумэй хүдэлмэри тухай мэдээсэл; «Жэл хахад соо хүрэхэ тэжээл бэлэдхэебди» гэһэн түрүү бэшэг; «Мүрысөөндэ хабаадагшад элидхэнэ» гэһэн рубрика доро Зэдын, Баргажанай аймагуудай мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухай мэдээсэлнүүд.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хоёрдохи хуудаһанда: БКНИИ-гэй научна хүдэлмэрилэгшэ, инженер К. Боржоновой «Нэгэ гарта» гэһэн статья; Советскэ правительствын США-гай правительствада эльгээһэн ното; «Ленинэй үзэл суртал илан мандана» гэһэн В. Байминай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: Хабаровскын хизаарай драмын театрай директорэй бэшэһэн «Зүрхэ хүдэлгэмэ уулзалганууд саашадаа болохо» гэһэн корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Октябрь» журналһаа абтаһан «Өөртөө харюуса» гэһэн повестьһоо бүлэг, «Октябрь» 40 жэл соо» гэһэн В. Марченкын статья, шүлэгүүд толилогдоо.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи зюур.
1964 оной июниин 28.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.
Н00152. Заказ. № 518.